VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2025-2026 **Nr. 10**

INTEGRAAL VERSLAG

Vergadering van vrijdag 3 april 2026

Ochtendvergadering

INHOUD

BERICHTEN VAN VERHINDERING 3

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN.....3

INTERPELLATIE (R.V.O., ART. 61).....3
- van de heer Fouad Ahidar tot de heer Dirk De Smedt, collegelid bevoegd voor Onderwijs, Scholenbouw en Ambtenarenzaken, betreffende asbestverwijdering
Sprekers: Fouad Ahidar – Gilles Verstraeten – Dirk De Smedt, collegelid

VRAAG OM UITLEG (R.V.O., art. 59) 7
- van mevrouw Najima El Arbaoui aan de heer Dirk De Smedt, collegelid bevoegd voor Onderwijs, Scholenbouw en Ambtenarenzaken, betreffende het tekort aan plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.....
Sprekers: Najima El Arbaoui – Emile Luhahi – Gilles Verstraeten – Jan Busselen – Dirk De Smedt, collegelid

ACTUALITEITSVRAGEN (R.V.O., art. 60) 13
- van de heer Emile Luhahi aan de heer Dirk De Smedt, collegelid bevoegd voor Onderwijs, Scholenbouw en Ambtenarenzaken, betreffende de resultaten van de Onderwijsspiegel 2026
Sprekers: Emile Luhahi – Dirk De Smedt, collegelid

- van de heer Ilyas Mouani aan de heer Dirk De Smedt, collegelid bevoegd voor Onderwijs, Scholenbouw en Ambtenarenzaken, betreffende de inspanningen van de Vlaamse overheid rond cultuureducatie .....
Sprekers: Ilyas Mouani – Dirk De Smedt, collegelid

VRAGEN OM UITLEG (R.V.O., art. 59) 16
- van mevrouw Najima El Arbaoui aan mevrouw Elke Van den Brandt, collegevoorzitter bevoegd voor Begroting, Welzijn, Gezondheid, Gezin en Stedelijk beleid, betreffende het tekort aan Nederlandstalige kinderopvang in Brussel
Sprekers: Najima El Arbaoui – Dirk De Smedt, collegelid

- van de heer Ilyas Mouani aan mevrouw Elke Van den Brandt, collegevoorzitter bevoegd voor Begroting, Welzijn, Gezondheid, Gezin en Stedelijk beleid, betreffende de evaluatie van de Brede Scholen.....
Sprekers: Ilyas Mouani – Gilles Verstraeten – Elke Van den Brandt, collegevoorzitter

- van mevrouw Najima El Arbaoui aan mevrouw Ans Persoons, collegelid bevoegd voor Cultuur, Jeugd, Sport, Samenleven en Gemeenschapscentra, betreffende jongerenwerk en preventie tegen jeugdcriminaliteit.....
Sprekers: Najima El Arbaoui – Mathias Vanden Borre – Ans Persoons, collegelid

- van mevrouw Lotte Stoops aan mevrouw Ans Persoons, collegelid bevoegd voor Cultuur, Jeugd, Sport, Samenleven en Gemeenschapscentra, betreffende het toenemend aantal AI-gegenereerde boeken in bibliotheken en minder mensenhanden .....
Sprekers: Lotte Stoops – Sven Gatz – Ans Persoons, collegelid

ACTUALITEITSVRAAG (R.V.O., art. 60) 33
- van de heer Sven Gatz aan mevrouw Ans Persoons, collegelid bevoegd voor Cultuur, Jeugd, Sport, Samenleven en Gemeenschapscentra, betreffende nakende directiewissels bij Vlaams-Brusselse cultuurhuizen en hun mogelijke invloed op het aanbod en publiek in het hoofdstedelijk podiumkunstenbeleid.....
Sprekers: Sven Gatz – Ans Persoons, collegelid

BIJLAGEN 35

TREFWOORDENREGISTER 36

10de vergadering

Vergadering van vrijdag 3 april 2026

OCHTENDVERGADERING

De vergadering wordt om 9u01 geopend.

Voorzitter: de heer Benjamin Dalle

BERICHTEN VAN VERHINDERING

De voorzitter: De heer Bob De Brabandere, mevrouw Celia Groothedde en de heer Ilyas El Omari zijn verontschuldigd.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collegelid Dirk De Smedt vraagt om de actualiteitsvragen die aan hem gericht zijn, te behandelen na de vragen om uitleg die betrekking hebben op zijn bevoegdheidsdomein.

Kan de Raad hiermee instemmen? *(Instemming)*

INTERPELLATIE (R.V.O., ART. 61)

De heer Fouad Ahidar (Team Fouad Ahidar): Op 10 december 2025 keurde het Vlaams Parlement een decreet goed dat het subsidiepercentage voor de verwijdering en afvoer van asbest in alle Nederlandstalige scholen optrekt tot 100 %.

Concreet betekent dit dat scholen in Vlaanderen geen eigen financiële bijdrage meer moeten leveren voor de verwijdering van asbesthoudend materiaal. Dit is een belangrijke stap vooruit en een duidelijke keuze voor veiligheid en preventie. Voor Nederlandstalige scholen in Brussel is deze maatregel vandaag echter niet toegankelijk.

Zij kunnen er pas gebruik van maken zodra een samenwerkingsakkoord wordt afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Nu er opnieuw een Brusselse Hoofdstedelijke Regering is, lijkt het moment aangebroken om dit dossier vooruit te helpen. Het kan niet dat Nederlandstalige Brusselse scholen achterblijven bij een maatregel die elders al volledig operationeel is.

Beschikt het College over een duidelijk overzicht van het aantal Nederlandstalige scholen in Brussel dat nog asbest moet verwijderen? Indien dat het geval is, beschikken deze scholen over een recent en volledig asbestinventarisattest zoals voorgeschreven? Indien niet, wat zijn de voornaamste redenen voor het ontbreken ervan en wanneer zal dit worden opgemaakt?

Werd in het verleden al een beroep gedaan op asbestverwijdering in Brusselse scholen? Zo ja, welke financiële impact had dit op de betrokken instellingen, aangezien zij momenteel geen toegang hebben tot de Vlaamse 100 %-subsidie? Heeft het College overleg gepleegd met de Vlaamse overheid over het uitblijven van het samenwerkingsakkoord? Zo niet, wanneer wordt dit gepland?

Kan het College, in afwachting van een akkoord, ondersteunend optreden op administratief en financieel vlak, zodat noodzakelijke asbestverwijderingen niet worden uitgesteld? Acht het College het aanvaardbaar dat Brusselse Nederlandstalige scholen vandaag geen toegang hebben tot een maatregel die in Vlaanderen wel volledig van toepassing is? Welke stappen bent u bereid te zetten en binnen welke termijn om ervoor te zorgen dat deze scholen niet langer achtergesteld blijven?

Dit dossier gaat niet over procedure of bevoegdheid, maar over veiligheid, gezondheid en gelijke behandeling. Brusselse scholen verdienen dezelfde bescherming als scholen elders in het land. Het kan niet dat scholen moeten wachten op een interinstitutioneel akkoord terwijl de gezondheid van kinderen en personeel op het spel staat. Ik reken op uw inzet om dit dossier met de nodige urgentie te behandelen.

De heer Gilles Verstaeten (N-VA): De problematiek rond asbest en de gezondheid van onze kinderen en de bevolking in het algemeen is een belangrijk thema voor mijn partij. Onze partijvoorzitter heeft zich hier jarenlang voor ingezet, onder meer met betrekking tot de verantwoordelijkheid van asbestbedrijven. In Vlaanderen is er ook druk gezet op die bedrijven om een deel van de kosten van de asbestverwijdering te dragen.

Dat is echter een ander debat. Hier gaat het over asbest in de Vlaamse scholen in Brussel, een onderwerp dat eerder al aan bod kwam. We worden opnieuw, zoals zo vaak in dit land, geconfronteerd met een institutionele complexiteit en met een typisch Brussels fenomeen waarbij meerdere actoren bevoegd zijn, maar niet iedereen altijd zijn verantwoordelijkheid opneemt.

In Vlaanderen is er een regeling uitgewerkt om te vermijden dat scholen en schoolbesturen zelf de kosten van asbestverwijdering moeten dragen. Daarbij wordt 50 % gefinancierd via het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) – een gemeenschapsbevoegdheid – en de andere 50 % via de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) (de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij), een gewestbevoegdheid.

In Brussel ziet de regeling er anders uit: ongeveer 60 % tot 70 % wordt gedragen door AGION en het resterende deel door het schoolbestuur. In principe zou een deel van deze verantwoordelijkheid ook door Leefmilieu Brussel moeten worden opgenomen, aangezien dit een gewestbevoegdheid is. Dat gebeurt echter niet.

Om scholen volledig vrij te stellen van deze kosten, is een samenwerkingsovereenkomst nodig tussen de Vlaamse overheid en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daar wringt het schoentje. Er wordt bekeken of de VGC een deel van de verantwoordelijkheid kan opnemen, wat we op zich natuurlijk ten zeerste waarderen. Tegelijk wijst dit op een gebrek aan vertrouwen dat Leefmilieu Brussel zijn rol zal opnemen en zal cofinancieren.

We moeten dus nagaan hoe we dit anders kunnen oplossen. In de vorige legislatuur werd hierover al gedebatteerd. Toen werd gesteld dat het een gewestbevoegdheid is. Zoals zo vaak zal, bij gebrek aan actie van het Gewest, de Vlaamse gemeenschapsinstellingen het zelf moeten oplossen. Dat betreur ik, maar het toont het belang aan van sterke Vlaamse instellingen in Brussel die oplossingen kunnen bieden wanneer het gewest in gebreke blijft.

Voor een toekomstige samenwerkingsovereenkomst stelt de Vlaamse overheid bovendien eisen aan de inhoud van asbestattesten, waarbij Leefmilieu Brussel sowieso een rol zal moeten spelen.

Hoe zal een toekomstige regeling eruitzien? Hoe zorgen we ervoor dat Vlaamse scholen en schoolbesturen zo weinig mogelijk kosten zelf moeten dragen en dat iedereen zijn verantwoordelijkheid opneemt?

Collegelid Dirk De Smedt: Het Vlaams Parlement heeft, zoals werd aangehaald in de vraag, eind 2025 de subsidiëring voor asbestverwijdering in scholen opgetrokken tot 100 %. Dan is het inderdaad moeilijk uit te leggen dat Nederlandstalige scholen in Brussel daar vandaag nog niet op dezelfde manier gebruik van kunnen maken. Ik ga graag in op uw concrete vragen.

Ten eerste: het overzicht. We hebben geen volledig, centraal overzicht per schoolgebouw. Wel weten we dat het risico vooral zit in niet-gerenoveerde gebouwen van voor 1998 en dat asbest in het Brusselse gebouwenbestand nog vaak voorkomt. Op basis van een schoolbevraging over gebouwkenmerken uitgevoerd in 2024 door mijn administratie, bevatten nog 70 % van de schoolgebouwen asbest.

Bij grotere renovaties en verbouwingen in oudere schoolgebouwen is het zo dat asbest systematisch mee wordt verwijderd. We hebben echter geen aparte, centrale telling van asbestkosten, omdat die doorgaans vervat zitten in bredere bouw- en renovatiedossiers. Daarnaast is het zo dat Leefmilieu Brussel stelt dat als het materiaal in goede staat is, het beter is om het te laten zitten. Schoolbesturen geven aan dat het aanwezige asbest in oude gebouwen wordt ingekapseld, tenzij een schoolgebouw wordt gerenoveerd. Dan wordt het asbest uiteraard verwijderd.

We blijven niet bij de pakken zitten. Wat is de kern en wat hebben we gedaan? De kern van dit verhaal is dat de regeling bij AGION gekoppeld is aan de aflevering van een asbestinventaris-attest. Voor Brussel kan dit niet via OVAM, want dit is gewestmaterie. De ontbrekende schakel is daarom een samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en Brussel. Als VGC kunnen wij dat helaas niet afsluiten. En neen, dit is niet aanvaardbaar, want veel Belgischer kan het niet worden. Gelijke bescherming voor leerlingen en personeel zou niet mogen afhangen van de vraag of een school net over de gewestgrens ligt. Maar onze staatsstructuur maakt dat vandaag helaas wel nodeloos ingewikkeld.

Wij hebben ons daar niet door laten leiden, en vooral niet afgewacht. Al vroeg in het regelgevend proces heeft mijn administratie contact opgenomen met Leefmilieu Brussel en OVAM. Pistes werden verkend, met het terrein, met Leefmilieu Brussel en met de Vlaamse Brusselminister. De Administratie heeft op 15 januari 2026, vrijwel meteen na de finalisering van het decreet, een brief naar AGION gestuurd met concrete vragen over hoe Brusselse Nederlandstalige scholen zo snel mogelijk kunnen intekenen, en hoe de procedure er praktisch kan uitzien.

Op 3 februari 2026 vond overleg met AGION plaats. De boodschap is duidelijk: de structurele oplossing is dat Brusselse scholen, net als Vlaamse scholen, toegang krijgen tot de 100 %-subsidiëring. Daarom zetten we prioritair in op het wegwerken van de knoop rond attest en samenwerkingsakkoord. Tot zolang blijven we alle werkbare pistes verkennen om vertragingen te vermijden. Als er intussen een uitzonderlijke situatie is waar veiligheid onmiddellijke actie vraagt, bekijken we uiteraard met de betrokken school welke flankerende ondersteuning mogelijk is binnen onze middelen, maar dat kan geen structureel alternatief zijn voor de Vlaamse regeling. De VGC heeft niet de middelen om als subsidiërende overheid structureel tussen te komen.

Ondertussen begeleiden we de Brusselse scholen zodat zij klaar staan om dossiers in te dienen zodra dat kan. Het spreekt voor zich dat we dit heel nauwgezet zullen opvolgen. Ik hoop u hiermee afdoende geïnformeerd te hebben.

De heer Fouad Ahidar (Team Fouad Ahidar): Ik dank het collegelid. Ik zal zijn antwoord straks nog eens herlezen, want ik was wat afgeleid door het nieuws dat het nichtje van mijn medewerker is vermoord.

De voorzitter: Wat een vreselijk nieuws. Onze deelneming.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): Nog kort over dit onderwerp: een samenwerkingsakkoord is in principe nog altijd nodig met het Gewest en met Leefmilieu Brussel. U bent niet ingegaan op de reactie van Leefmilieu Brussel. Net als u willen wij ook een 100 %-financiering. De vraag is dan waar de andere 50 % vandaan komt, gelet op de bevoegdheidsstructuur. Ik stel mij de vraag of de VGC enkel in nood zal optreden of dat de VGC ook een deel van de verantwoordelijkheid zal nemen.

Men kan de vergelijking maken met Vlaamse scholen in het Vlaams Gewest die bediend worden door het Gewest en de Gemeenschap. Hier zitten we met scholen die enkel door de Gemeenschap bediend worden. Hoe zit het dan met Franstalige scholen die door de Franse Gemeenschap worden bediend? Die zouden deels ook door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bediend moeten worden. Weet u welke regeling daar geldt, als die überhaupt bestaat? Deze scholen hebben wat meer moeilijkheden met de infrastructuur, maar toch zou ik graag weten hoe zij omgaan met asbestverwijdering en wie welke verantwoordelijkheid neemt.

Collegelid Dirk De Smedt: Dit moet ik navragen, in alle eerlijkheid. Het gaat om een decreet dat eind vorig jaar gestemd is. Gelet op de complexe institutionele context hebben wij hier onze schouders onder gezet. Wij hebben getracht om pragmatisch oplossingen te vinden. Onze eerste prioriteit is het asbestattest, omdat dit het dossier kan deblokkeren. Daarnaast moet er een samenwerkingsakkoord komen, ook voor het financiële luik.

Eerst wilden we de situatie in kaart brengen (met ons schrijven in januari en het overleg in februari). Zo weten we wat precies de ideeën en behoeften zijn van alle betrokken partijen betreffende de procedure die in Brussel zou moeten gelden. Parallel hebben we ons vooral gefocust op de ondersteuning van scholen die zich voorbereiden om een dossier in te dienen, zodat we geen vertraging oplopen in het asbestverwijderingstraject. Nogmaals, in noodgevallen kan de VGC net als in het verleden tussenkomen, als het gaat om problemen rond asbestverwijdering.

VRAAG OM UITLEG (R.v.O. art. 59)

Het tekort aan plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel

Mevrouw Najima El Arbaoui (Team Fouad Ahidar): Toegang tot onderwijs is een fundamenteel recht en een essentiële pijler van gelijke kansen.

De recente cijfers van LOP Brussel zijn duidelijk. Bij de inschrijvingen voor het basisonderwijs in 2025 werden 7.774 kinderen geregistreerd in het inschrijvingssysteem van de Nederlandstalige scholen in Brussel. Toch krijgt bijna een op de drie kinderen geen plaats in de school van hun eerste keuze.

Voor veel Brusselse gezinnen betekent dat onzekerheid, langere verplaatsingen of zelfs het moeten afzien van hun pedagogisch project.

Dat is niet alleen een administratief probleem. Het raakt aan de fundamentele kwestie van gelijke toegang tot onderwijs en aan de doeltreffendheid van het beleid.

Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel trekt alsmaar meer gezinnen aan, omdat veel ouders hun kinderen naar een Nederlandstalige school willen sturen zodat ze tweetalig opgroeien. Onder meer het meertalig karakter en de kwaliteit van het onderwijs spelen dus een rol. De capaciteit van de scholen volgt die groeiende vraag echter onvoldoende.

Daarnaast is er nog een ander structureel probleem: het tekort aan leerkrachten. Die hebben we echt nodig, zeker voor Nederlandstalige scholen. Volgens verschillende sectorbronnen kampen de Nederlandstalige scholen in Brussel met een tekort van wellicht 308 voltijdse leerkrachten.

M.a.w., zelfs wanneer er extra plaatsen worden gecreëerd, blijft het essentieel dat scholen over voldoende personeel beschikken om kwalitatief onderwijs te garanderen voor onze kinderen.

Daarom rijst de vraag in welke mate het huidige beleid voldoende vooruitziend en doeltreffend is om deze uitdagingen structureel aan te pakken.

Welke concrete maatregelen neemt de VGC om het tekort aan plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel te verminderen?

Hoe werkt de VGC samen met de Vlaamse Gemeenschap om de capaciteit van de Nederlandstalige scholen in Brussel duurzaam te verhogen?

Welke specifieke acties worden ondernomen om het tekort aan leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel aan te pakken?

Beschikt de VGC over een duidelijke middel- en langetermijnstrategie om ervoor te zorgen dat Brusselse kinderen toegang krijgen tot een plaats in een Nederlandstalige school?

De heer Emile Luhahi (Groen): Ik bedank mevrouw Najima El Arbaoui voor haar vraag en wil daar even op inpikken, maar vanuit een meer demografisch perspectief. Het is mij niet helemaal duidelijk hoe de leerlingenaantallen de komende jaren zullen evolueren in Brussel,

zeker wat het verschil betreft tussen het lager en het secundair onderwijs. Kunt u ons daarom een indicatie geven van de demografische evoluties? We hebben daarover ooit al gediscussieerd met uw voorganger. Toen evolueerden we veeleer naar een stabilisatie en een daling van de leerlingenpopulatie, maar ik weet niet meer exact hoe dat zat.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): Vooreerst dank ik mevrouw Najima El Arbaoui voor de vraag. Het is natuurlijk een *evergreen*. Het tekort aan plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs, het groeiende aantal plaatsen, de geplande projecten, de wachtlijsten en de inschrijvingen zullen over enkele maanden sowieso opnieuw aan bod komen.

De Vlaamse Gemeenschap neemt in Brussel in elk geval haar verantwoordelijkheid. Vandaag hebben we een aandeel van 27 % in het kleuteronderwijs, terwijl nog geen kwart van de leerlingen het Nederlands als thuistaal heeft. Ik wil onderstrepen dat we onze verantwoordelijkheid nemen t.a.v. alle mensen en groepen in Brussel. Het Nederlandstalig onderwijs heeft een aandeel van 21,8 % in het lager onderwijs en 19 % in het secundair onderwijs.

Beide Gemeenschappen dienen in plaatsen te voorzien, zodat kinderen voldoen aan de leerplicht. De groei is langs Nederlandstalige zijde geëxplodeerd. Aan Franstalige zijde is dat iets minder, maar ook daar is er groei. We moeten investeren in capaciteit door demografische evoluties. We hebben in het Nederlandstalig onderwijs alleszins een merkbare groei gekend.

De gemeenten zijn natuurlijk ook facilitator en inrichter van het Nederlandstalig onderwijs. Volgens de laatste informatie waarover ik beschik, uit 2022, gaat in het Franstalig onderwijs ongeveer de helft van de leerlingen in het gewone basisonderwijs naar gemeentescholen. In het Nederlandstalig onderwijs is dat ongeveer een kwart. In zes van de negentien gemeenten, namelijk Etterbeek, Ganshoren, Oudergem, Sint-Gillis, Watermaal-Bosvoorde en Ukkel, is er geen Nederlandstalige gemeenteschool. Elsene is de laatste nieuwkomer. Ik ben blij dat daar een Nederlandstalige gemeenteschool zal komen. Alle Nederlandstalige partijen hebben daar jarenlang, zelfs decennialang, voor gepleit.

Mocht eenieder de inspanningen leveren van Vlaanderen ten voordele van het onderwijs in Brussel, dan hadden we het doel van de Brusselnorm, namelijk 30 % van de Brusselse leerlingen, misschien al bereikt.

Wij zijn van mening dat de Vlaamse Gemeenschap in de eerste plaats natuurlijk moet mikken op Nederlandstalige kinderen en op kinderen van anderstalige ouders die uiting geven van een grote motivatie en verantwoordelijkheidszin om hun kinderen deel te laten nemen aan buitenschoolse activiteiten in het Nederlands en om zelf beter Nederlands te leren. Voor sommige ouders is de keuze om hun kind naar het Nederlandstalig onderwijs te sturen, een extra verzwarende factor die niet altijd aangewezen is. Dat moet soms individueel worden bekeken.

Door die succesvolle groei is onze onderwijskwaliteit echter ook deels onder druk gekomen. Het is niet altijd evident om klassen te hebben waarin niemand als thuistaal het Nederlands spreekt.

Ik stel mij ook de vragen die andere collega’s al hebben gesteld. Wat is vandaag het demografisch perspectief? Is er sprake van een vertraging of een stabilisatie?

Welke projecten zijn momenteel gepland voor capaciteitsuitbreiding?

Gezien die demografische vertraging stel ik mij bovendien de vraag of we niet stilaan in een periode komen waarin we een balansoefening moeten maken tussen hoeveel we op korte termijn nog willen groeien op vlak van capaciteit en in welke mate we meer middelen willen inzetten om de onderwijskwaliteit te verhogen en het lerarentekort op te lossen. Die twee problematieken zijn met elkaar verbonden. Misschien is groei niet altijd alles en moeten we op dat vlak een voldoende gezonde balans vinden.

De heer Jan Busselen (PVDA): Dit is een debat dat een klassieker is geworden. We voeren het al ongeveer tien jaar, al van voor ik hier was. Bij het zoeken naar voorbeelden van eerdere debatten stootte ik op een artikel met de titel "*Vanhengel: 'Politiek niet met vinger wijzen voor plaatstekort onderwijs*'". Het artikel dateert van 2014.

Het is dus een probleem dat al heel lang aansleept. Dat is erg, want zoals mevrouw Najima El Arbaoui zegt, gaat het om gezinnen. Het gaat om mensen die hun kinderen gewoon een basisvoorziening willen geven, namelijk onderwijs, en die vaststellen dat dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet vanzelfsprekend is.

We kregen al de cijfers voor 2025. Ik herinner mij het debat uit 2021. Toen was er in het basisonderwijs een tekort van bijna 4.000 plaatsen en in het secundair onderwijs een tekort van 655 plaatsen. We hadden toen een debat met de heer Sven Gatz, die zei dat we ons geen zorgen hoefden te maken en dat het zich vanzelf zou oplossen. Het klopt dat een deel van het probleem wordt opgelost in de loop van de inschrijvingsperiode door schoolveranderaars. Sommigen sturen hun kinderen uiteindelijk toch naar het Franstalig onderwijs of wijken uit naar de Rand, waardoor er opnieuw plaatsen vrijkomen. Zo ontstaat er opnieuw een verschuiving.

Dat mag ons echter niet blind maken voor de realiteit aan het einde van de rit. Elk jaar opnieuw zien we immers dat er een restgroep overblijft. In 2021 ging het om een driehonderdtal kinderen in het basisonderwijs. Dat zijn geen statistieken, maar gezinnen. Dat zijn leerlingen en ouders die in onzekerheid zitten. Vaak zijn het ook kwetsbare gezinnen die minder goed hun weg vinden in het systeem, moeilijker bereikbaar zijn en minder snel alternatieven vinden. Zij vallen tussen de mazen van het net.

Hoe wordt vandaag concreet opgevolgd welke kinderen aan het einde van de inschrijvingsprocedure geen plaats hebben gevonden?

Bestaat er ondertussen een meer concrete monitoring? In 2021 was dat niet het geval.

Hoe verklaart u dat een deel van deze kinderen van de radar verdwijnt? Gaat het om doorstroming naar andere netten of verliezen we effectief zicht op deze gezinnen?

Welke gerichte acties onderneemt de VGC om deze groep actief te begeleiden naar een school?

Bent u bereid om samen met de Vlaamse Gemeenschap en het LOP een meer proactief systeem uit te werken waarbij elk kind effectief wordt opgevolgd tot het een schoolplaats heeft, zodat we ook zicht krijgen op leerlingen die al heel vroeg uit het schoolsysteem vallen?

Collegelid Dirk De Smedt: De vraag over de capaciteit in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is uiteraard een verhaal van vraag en aanbod. Daarmee vertel ik jullie niks nieuws. De vraag naar Nederlandstalig onderwijs, in het bijzonder basisonderwijs, is nog steeds groter dan het aanbod. Dat is ook zo in het secundair onderwijs waar de druk op het aantal beschikbare plaatsen verder toeneemt. De demografische evolutie neemt toe. Vandaag zijn we niet in staat om de doorstroming van het lager onderwijs naar het secundair Nederlandstalig onderwijs te garanderen. Op dit moment is de inschrijvingsperiode voor het schooljaar 2026-2027 volop bezig. Het is dus echt nog te vroeg om conclusies te trekken over de vraag naar plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel voor het volgende schooljaar.

Wat het aanbod betreft, investeert de VGC al sinds 2010 intensief in de uitbreiding van schoolcapaciteit om tegemoet te komen aan de vraag. U weet dat. In totaal werd tussen 2000, het moment waarop het Onderwijsfonds werd opgericht, en 2025 meer dan 630 miljoen euro geïnvesteerd in infrastructuurprojecten. Daarvan is 480 miljoen euro specifiek bedoeld voor capaciteitsuitbreiding in scholen van de drie onderwijsnetten. Die investering resulteerde heel concreet in de creatie van ongeveer 12.900 plaatsen in het basisonderwijs en 8.400 plaatsen in het secundair onderwijs. Via *Design, Build, Finance* (DBF)-constructies heeft de VGC ook opdracht gegeven voor de bouw van zeven grote schoolcampussen die plaats bieden aan meerdere scholen en onderwijsnetten op een site.

Dat is nogal innovatief. Voorbeelden daarvan zijn de campus Kasterlinden in Sint-Agatha-Berchem, campus Comenius in Koekelberg, St. Michel scholencampus in Sint-Jans-Molenbeek, campus Kompas in Schaarbeek, campus Pacheco in Stad Brussel, Tienerschool in Anderlecht en binnenkort ook, en dat verheugt mij, campus Pleinlaan in Elsene. Dergelijke projecten creëren in een beweging duizenden nieuwe plaatsen en modern ingerichte leeromgevingen, en maken het onderwijsaanbod toekomstgericht.

De VGC kent investeringssubsidies toe aan schoolbesturen van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel om projecten financieel haalbaar te maken en te versnellen, maar treedt daarnaast eveneens op als bouwheer. Die investeringen zijn aanvullend bij die van de Vlaamse Gemeenschap. In dat kader wordt er structureel samengewerkt met het Agentschap voor infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en het Departement Onderwijs.

Vaak worden schoolgebouwen in Brussel dan ook gefinancierd door een mix van VGC- en Vlaamse middelen, capaciteitssubsidies of reguliere subsidies. Een van de instrumenten voor de samenwerking met Vlaanderen is de taskforce Capaciteit Brussel, een overlegplatform waarin de VGC samen met de vertegenwoordigers van alle onderwijsnetten en het Departement Onderwijs afstemt welke projecten prioritair zijn. Het Bestuursakkoord 2026-2029 bevestigt de prioriteit van capaciteitsuitbreiding.

De VGC zet verder in op de ontwikkeling van nieuwe campussen, het stimuleren van innovatieve onderwijsvormen en het optimaliseren van het gebruik van de bestaande infrastructuur. Ze engageert zich dan ook om planmatig bijkomende schoolcapaciteit te blijven creëren, met aandacht voor spreiding over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en afstemming op de lokale context. De VGC werkt daarvoor samen met de schoolbesturen, de gemeenten, de Vlaamse Gemeenschap en de betrokken diensten van het Brussels hoofdstedelijk onderwijs.

Een schoolgebouw is een zaak. Mijn antwoord geeft aan hoeveel en proactief de VGC daarin investeert in samenwerking met al haar partners. Anderzijds, is er de vraag van het

lerarentekort, want een schoolgebouw alleen biedt geen onderwijs. Vanuit haar flankerende rol wil de VGC meer mensen warm maken voor een job in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Dat doet ze door de communicatiecampagne LeerkrachtBXL voort te zetten en ambassadeurs in te zetten, onder meer via het inleef- en leertraject stadsleerkrachten van het Onderwijscentrum Brussel (OCB).

Ook de infobeurs die in januari 2026 aan haar negende editie toe was, blijven we aanbieden voor iedereen die interesse heeft om les te geven aan onze Brusselse Ketjes. De ondersteuning en persoonlijke vraagopvolging voor die kandidaat-leerkrachten door de consulent zijinstromers van de VGC wordt dan ook gecontinueerd. We evalueren ook lopende initiatieven zoals de subsidies voor zijinstromers, de terugbetaling van het studiegeld en de vrijstelling via de extra opleidingstijd.

Bij de Vlaamse overheid blijft de VGC parallel uiteraard verder aandringen op gerichte *incentives* om het werken in het Nederlandstalig onderwijs Brussel aantrekkelijk te maken, onder meer via financiële prikkels en loopbaanondersteuning. Ik vind dit toch wel knap en ik heb dat ook al aangegeven bij het antwoord op een eerdere vraag: de VGC is er toch in geslaagd om op vijf jaar tijd dat lerarentekort in Brussel te halveren. Daar wil ik toch wel eens aan herinneren.

Het is absoluut mijn ambitie om de ingeslagen weg en dat beleid dat toch zijn vruchten afwerpt, voort te zetten en waar mogelijk zullen we dat ook versterken. Kortom, er is een juiste mix waarbij we enerzijds inzetten op capaciteitsuitbreiding, zonder dat het ten koste gaat van investeringen die de kwaliteit moeten bevorderen, maar waarbij we wel de vinger aan de pols houden om ervoor te zorgen dat elke schoolinfrastructuur ook uiteindelijk omgezet wordt naar kwalitatief onderwijs, want daar is het uiteindelijk om te doen. Dat betekent dus een fasering in overeenstemming met wat de inrichtende machten als haalbaar inschatten en met de vraag hoe we goede leerkrachten aantrekken om die schoolgebouwen ook effectief tot scholen om te zetten.

Mevrouw Najima El Arbaoui (Team Fouad Ahidar): Dat is een heel mooi toekomstperspectief. Een groot deel van het leerkrachtentekort is al opgevuld. Vandaag zijn er 308. Dat is al een vordering. Ik ben echt benieuwd voor de toekomst. Zoals u aangeeft, zijn er prikkels om leerkrachten nog meer aan te trekken, bv. door een loonbaanonderbreking, door financiële steun, door sneller in te grijpen in het secundair onderwijs door leerlingen in het zesde middelbaar te stimuleren om een job als leerkracht uit te oefenen. Dat is echt heel belangrijk.

Je moet de kans krijgen om naar een Nederlandstalige school te gaan. Dat is heel belangrijk voor sommige ouders en een probleem in Brussel. We willen het Nederlands echt wel versterken in Brussel. Dat zal het echte doel moeten zijn.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): Ik heb in de vorige legislatuur al vragen gesteld aan uw voorganger. Er is heel veel gedaan voor het lager onderwijs. De uitbreiding is daar altijd iets sneller gegaan. Daar zit natuurlijk ook een bepaalde logica achter. Je begint bij de instroom aan de basis: het kleuter- en basisonderwijs Ik maakte me een paar jaar geleden al zorgen over het feit of we met de capaciteit secundair onderwijs wel kunnen volgen. U zegt nu vrij kortaf: neen. Dat kunnen we niet. Er is daar een probleem. Dat is een aangekondigd probleem: we wisten dat er veel meer plaats was in het lager onderwijs dan in het secundair. Wat doen we op dat vlak om de situatie op korte termijn te verbeteren? Welke oplossingen zijn er om ervoor te

zorgen dat kinderen een volledig schooltraject in het Nederlands kunnen volgen? U hebt geen projecten aangehaald, maar misschien zal ik daar nog een schriftelijke vraag over stellen. Het oplossen van het lerarentekort is een gedeelde inspanning van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, die inderdaad zeer goed heeft gewerkt. Die moeten we voortzetten.

De onderwijskwaliteit ontbreekt een klein beetje in uw antwoord, maar misschien moeten we daar een apart debat over voeren.

De heer Jan Busselen (PVDA): U spreekt over vraag en aanbod: dat is een term uit de marktwerking, de marktlogica. Onderwijs zou een recht moeten zijn. In die zin vind ik dat problematisch. Over de uitbreiding stelt u dat er wordt geïnvesteerd. Al jaren wordt gezegd dat men miljoenen investeert. Dat kun je ook niet ontkennen. We zien dat er nieuwe sites zijn. Maar de Brusselnorm is 30 %. De heer Gilles Verstraeten heeft er nog eens aan herinnerd. In het kleuteronderwijs gaat het om 27 % van het aanbod, in lager onderwijs om 21 % en secundair onderwijs om 29 %. Daar stellen we een vertraging vast. Er is nog werk aan de winkel.

Wat betreft het optimaliseren van de bestaande infrastructuur zijn er bv. op het vlak van asbestverwijdering geen cijfers. Men weet niet in welke scholen er nog asbest zit. Je kunt dat ook stellen voor de problemen van de luchtkwaliteit. We moeten daarvoor rekenen op organisaties zoals *Les chercheurs d'air.* We kunnen dus eigenlijk moeilijk vaststellen of er inzake luchtkwaliteit vooruitgang wordt geboekt. Ik zou nog veel willen zeggen over het lerarentekort, maar dat zal voor een andere keer zijn.

Collegelid Dirk De Smedt: Indien we de doorstroming van het lager naar het secundair onderwijs volledig willen waarborgen, dan is er een tekort van 8.000 plaatsen. Ik ben het ermee eens dat de ambitie moet zijn om naar 30 % te gaan, maar alleen gebouwen zullen nog geen onderwijs verzekeren. Ik heb een mooi beleidspakket geërfd om het evenwicht tussen capaciteits- en kwaliteitsuitbreiding te bewaken en om voldoende goede leerkrachten voor de klas te krijgen. Mijn ambitie is om dat beleid verder te zetten.

Er werd gezegd dat dit wordt ontwikkeld in een marktlogica, maar het is een rationele benadering van de problematiek. Er moet een evenwicht zijn, want anders zijn er disfuncties.

Ik had daarnet geen tijd om in te gaan op de vraag of kinderen die geen plaats hebben worden opgevolgd. Dat klopt. We volgen hen op en zorgen ervoor dat elk kind uiteindelijk een plaats vindt. Dat is niet noodzakelijk de plaats van de eerste keuze, maar we engageren ons er wel voor om elk kind een plaats in een school te geven.

Mevrouw Najima El Arbaoui (Team Fouad Ahidar): Ik wil kort een incident aanhalen dat zich gisteren voordeed. Ik ga vaak samen met ouders naar oudercontacten, zeker indien zij het Nederlands niet goed beheersen. Gisteren was ik aanwezig in Don Bosco. Ik vond dat de kwaliteit van het Nederlands daar zeer laag was. Dit is echt een probleem in Brussel. We hebben wel Nederlandstalige scholen, maar indien kinderen thuis enkel Frans spreken, zal het niveau nooit echt op peil zijn. Ik zal er in een andere vraag op terugkomen hoe dat taalniveau kan worden opgekrikt.

- *Het incident is gesloten.*

Voorzitter: de heer Sven Gatz

ACTUALITEITSVRAGEN (R.v.O., art. 60)

Resultaten van de Onderwijsspiegel 2026

De heer Emile Luhahi (Groen): De Onderwijsspiegel 2026 toont duidelijk aan dat de onderwijskwaliteit onder druk staat. Bijna een op de vijf scholen haalt de minimumdoelen niet, en in het secundair onderwijs loopt dat op tot bijna een op de vier. Dit gaat niet over excellentie, maar over de basis die elke leerling zou moeten halen. Tegelijk stelt de inspectie dat het onderwijskundig beleid in veel scholen onder druk staat en dat de vertaling naar de klaspraktijk vaak onvoldoende gebeurt. In een stedelijke context zoals Brussel, waar scholen geconfronteerd worden met grotere uitdagingen op vlak van taal en een lerarentekort, weegt dat nog zwaarder door.

Heeft het collegelid een uitsplitsing ontvangen van de resultaten voor de Brusselse Nederlandstalige scholen die werden bevraagd?

Hoe zal het collegelid scholen in Brussel concreet ondersteunen om die minimumdoelen wel te halen?
Op welke manier wordt ervoor gezorgd dat het flankerende beleid voldoende is afgestemd op de specifieke noden van stedelijke scholen? Hoe bewaakt het collegelid dat die ondersteuning effectief doorwerkt tot op de klasvloer?

Collegelid Dirk De Smedt: We ontvingen geen specifieke uitsplitsing van de resultaten voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, maar o.b.v. de beschikbare informatie van het OCB m.b.t. de doorlichtingen en de adviezen van de onderwijsinspectie tijdens het schooljaar 2024-2025, kunnen we enkele gegevens aanleveren. Er werden 34 scholen bezocht overheen de verschillende onderwijsniveaus: 12 scholen kregen een advies 1A, 12 scholen een advies 1B, 10 scholen een advies 2A en geen enkele school een advies 2B. Uit de gegevens blijkt dat het aandeel scholen in Brussel met een 1A-attest (35 %) vergelijkbaar is met dat van scholen in Vlaanderen (38 %). Het aantal bezoeken in Brussel was veel lager, waardoor elk bezoek een ander gewicht krijgt.
In het basisonderwijs beschikt Brussel zelfs over een hoger percentage scholen met een 1A-attest (53 %) t.o.v. Vlaanderen (39 %). Deze cijfers zijn mede het resultaat van de jarenlange kwalitatieve inzet van het OCB in de Nederlandstalige basisscholen in Brussel. In het secundair onderwijs hebben 8 van de 14 bezochte scholen een gunstig advies; bij 6 is dat met de verplichting om te werken aan een aantal tekorten en problemen.

Wat betreft de vragen aangaande de minimumdoelen wil ik benadrukken dat het OCB tijdens deze beleidsperiode prioriteit zal geven aan het realiseren van die doelen voor Nederlands en voor wiskunde via gerichte begeleidingstrajecten. Dat sluit opnieuw aan bij de ambitie om de Nederlandstalige scholen in Brussel de nodige ondersteuning te bieden op vlak van kwaliteit.

Het OCB zal, naast de reguliere intensieve begeleiding op school-, klas- en leerkrachtniveau rond taalvaardigheid in het Nederlands en wiskundige vaardigheden, ook expliciet inzetten op schoolontwikkeling. De focus ligt daarbij op het versterken van de beleidskracht van scholen en het ontwikkelen van een leercultuur binnen het schoolteam. Dit gebeurt in nauwe

samenwerking met de reguliere begeleidingsdiensten en schoolbesturen, zodat maatregelen duurzaam geïmplementeerd worden tot op de klasvloer.

Tegelijk blijven wij bij Vlaanderen aandringen op het scheppen van de noodzakelijke randvoorwaarden om tot kwaliteitsvol onderwijs te komen, waarbij het wegwerken van het lerarentekort een belangrijke uitdaging is.

Vlaams minister Zuhal Demir kondigde terecht gerichtere en verplichte begeleiding aan voor scholen met een ongunstig advies van de onderwijsinspectie. Ook vanuit de VGC, en zeker het OCB, zullen scholen met werkpunten of een ongunstig advies extra worden ondersteund. Scholen kunnen een ondersteuningsvraag indienen of een lopend traject bijsturen wanneer er sprake is van hoge noden, vastgesteld door de inspectie of via andere signalen. Het OCB zal scholen die in de gevarenzone zitten proactief contacteren om erger te voorkomen en de vastgestelde tekorten op school- en klasniveau zo vlug mogelijk aan te pakken. In eerste instantie zal het OCB zich richten op scholen met een ongunstig advies, namelijk de adviezen 2A en 2B.

Door het inzetten van de begeleidingsexpertise en ervaring van het OCB willen we de onderwijskwaliteit in Brussel blijven verhogen, kansengelijkheid bevorderen en de mogelijkheden en het potentieel van elke leerling maximaal benutten. Het zal dan ook niet verbazen dat in de begroting van 2026 de financiering van het OCB werd versterkt.

De heer Emile Luhahi (Groen): De scholen kunnen met hun vragen voor ondersteuning dus terecht bij het OCB?

Collegelid Dirk De Smedt: Dat klopt.

- *Het incident is gesloten.*

Inspanningen van de Vlaamse overheid rond cultuureducatie

De heer Ilyas Mouani (Vooruit.brussels): Deze week lanceerden de Vlaamse ministers Caroline Gennez en Zuhal Demir hun plannen voor het versterken van de cultuureducatie op school. Van nu tot 2029 wordt 4,8 miljoen euro extra geïnvesteerd. Dat gebeurt via de inzet van cultuureducatoren en cultuurspecialisten, de ontwikkeling van lesmateriaal, de uitbouw van Cultuurkuur en het opmaken van een kwaliteitskader. Er zullen daarvoor binnenkort projectoproepen worden gelanceerd.

Voor mij is dit een verhaal van gelijke kansen. Niet iedereen krijgt van kleins af kunst en cultuur mee. We mogen dat niet aan het toeval overlaten. Via de scholen kan elk kind de kans krijgen om naar een museum of een optreden te gaan.

De VGC is daarin altijd een voorloper geweest. Ik denk aan de uitgebouwde scholenwerking van onze gemeenschapscentra, projecten zoals Kunstenaar in de Klas en de vele organisaties zoals ABC, Filemon, Jeugd en Muziek, MetX, BRONKS en vele andere die hierrond actief zijn.

Ook in het bestuursakkoord nam het College de ambitie op om nog sterker in te zetten op Cultuur, door cultuur nog meer in de klassen te brengen en omgekeerd de klassen naar cultuur te brengen.

Vlaanderen en de VGC hebben dus dezelfde doelstelling: ervoor zorgen dat elke leerling de kans krijgt om cultuur te ontdekken en er actief mee aan de slag te gaan.

Hoeveel leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel krijgen vandaag al de kans om cultuur te ontdekken? Hoe wil het College de samenwerking tussen scholen, gemeenschapscentra en culturele organisaties verder versterken? Op welke manier kunnen de inspanningen van de Vlaamse overheid daaraan bijdragen?

Collegelid Dirk De Smedt: Ik deel de insteek van de vraag. Cultuureducatie is een verhaal van ontplooiing. De school is een cruciale plek om cultuur toegankelijk te maken voor iedereen. Niet elk kind krijgt cultuur van thuis mee.

Ik ga graag in op de concrete vragen. Terecht wordt aangegeven dat dit een verhaal is waar het Brussels onderwijs al lang op inzet en waar de VGC al lang belangrijke ondersteunende initiatieven voor heeft ontwikkeld om cultuur en cultuurbeleving in het onderwijs aan te bieden en te verankeren.

De vraag hoeveel leerlingen cultuur ontdekken in het Brussels onderwijs is eenvoudig te beantwoorden. Cultuureducatie is geen extraatje, maar maakt structureel deel uit van het onderwijs. Via de leerdoelen, meer bepaald cultureel bewustzijn en culturele expressie, komen leerlingen sowieso met cultuur in aanraking, ook binnen de school. Dat betekent dat alle 54.000 leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel met cultuur in contact komen via de reguliere leerprogramma's.

Wat de versterking van de samenwerking betreft, wordt terecht verwezen naar het bestuursakkoord. Scholen moeten vlot de brug kunnen maken naar het rijk Brussels aanbod. Daarom ondersteunt de VGC scholen en partners op verschillende manieren. Scholen kunnen subsidies aanvragen via Klas in Actie voor culturele activiteiten voor leerlingen. In het huidige schooljaar vroegen 181 scholen een subsidie aan voor cultuureducatie, goed voor een bedrag van 320.000 euro.

Daarnaast wordt voorzien in een cultureel-educatief aanbod voor scholen. In dit schooljaar kregen 30 kunst- en cultuureducatieve organisaties daarvoor een subsidie van 183.800 euro. Voorbeelden daarvan zijn Art Basics for Children, BRONKS, Circus Zonder Handen en De Munt. Daarnaast gaat 40.000 euro naar de gemeenschapscentra voor de verdere uitbouw van hun scholenwerking. Er wordt ook ingezet op gerichte partnerschappen, zoals met Jeugd en Muziek, dat jaarlijks ongeveer 200.000 euro ontvangt en daarmee ongeveer 16.000 leerlingen bereikt. Ook het deeltijds kunstonderwijs speelt in dit verhaal een belangrijke rol. Daarnaast vermeld ik graag de vzw Gluon, waar de A in STEAM staat voor *Arts*.

Naast deze initiatieven neemt ook het collegelid bevoegd voor Cultuur verschillende initiatieven op het vlak van cultuureducatie. Voor een volledig beeld is het dan ook aangewezen om ook die bevoegdheid te bekijken.

De samenwerking tussen scholen, gemeenschapscentra, organisaties en het deeltijds kunstonderwijs verloopt goed. Er wordt actief gewerkt aan het beter op elkaar afstemmen van vraag en aanbod en aan het sneller toeleiden van scholen naar het beschikbare aanbod.

Wat betreft de aankondiging van de Vlaamse overheid om extra middelen uit te trekken tot 2029 en een aanpak die vanaf volgend schooljaar van start zou gaan, kan ik alleen maar zeggen dat ik dat toejuich. In Brussel zal daarop maximaal worden ingezet, als hefboom om het bestaande netwerk en aanbod verder te versterken. Meer ondersteuning op school, sterker lesmateriaal, de verdere uitbouw van initiatieven zoals Cultuurkuur en een kwaliteitskader zijn elementen die dit kunnen ondersteunen. We sluiten dan ook graag aan bij de bijkomende Vlaamse initiatieven, die dezelfde ambitie ondersteunen als diegene die in het Brussels onderwijs al langer wordt nagestreefd, namelijk ervoor zorgen dat elke leerling de kans krijgt om cultuur te ontdekken en er actief mee aan de slag te gaan.

De heer Ilyas Mouani (Vooruit.brussels): Ik zal de vraag ook stellen aan collegelid Ans Persoons.

Het belang van cultuur en de rol van het onderwijs daarin is duidelijk. Het draagt bij tot gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren die niet altijd van thuis uit cultuur meekrijgen.

Ik stel vast dat de VGC en de Vlaamse overheid op een lijn zitten en dat dit verder wordt uitgerold. Het is positief dat dit op beide niveaus kan worden versterkt.

- De vergadering, geschorst om 09.58 uur, wordt hervat om 10.02 uur.

VRAGEN OM UITLEG (R.v.O. art. 59)

Tekort aan Nederlandstalige kinderopvang in Brussel

Mevrouw Najima El Arbaoui (Team Fouad Ahidar): Toegang tot kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang is een fundamentele voorwaarde voor gelijke kansen, zowel voor kinderen als voor hun ouders. Kinderopvang maakt het voor ouders mogelijk om te werken, zich te vormen en actief deel te nemen aan de samenleving.

De situatie in Brussel blijft bijzonder problematisch. Volgens *perspective.brussels* telde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2023 ongeveer 45.000 kinderen jonger dan drie jaar, tegenover slechts 20.500 erkende opvangplaatsen, wat neerkomt op een dekkingsgraad van 46 %. Met andere woorden: voor meer dan de helft van de Brusselse gezinnen is er geen opvangplaats beschikbaar. Ook binnen het Nederlandstalige netwerk blijft de druk hoog. Volgens recente berichtgeving over het Brusselse aanmeldsysteem voor Nederlandstalige kinderopvang werden in 2024 6.124 opvangvragen geregistreerd. Voor veel gezinnen blijft het vinden van een plaats dan ook bijzonder moeilijk.

Deze situatie heeft zeer concrete gevolgen voor gezinnen. Wanneer ouders geen kinderopvang vinden, worden zij vaak gedwongen om hun werkuren te verminderen of hun professionele traject tijdelijk stop te zetten. Dit is heel dramatisch voor alleenstaande ouders. Dat treft in het bijzonder jonge gezinnen en alleenstaande ouders, en vergroot bestaande sociale ongelijkheden.

Daarnaast speelt de Nederlandstalige kinderopvang een belangrijke rol in het versterken van het Nederlandstalige netwerk in Brussel en in het ondersteunen van gezinnen die bewust kiezen voor Nederlandstalig onderwijs.

Het aanhoudende tekort roept dan ook vragen op over de ambitie en de doeltreffendheid van het huidige beleid. Als we willen dat Brussel een stad blijft waar gezinnen zich kunnen vestigen en ontwikkelen, moeten we investeren in voldoende en toegankelijke kinderopvang.

Welke bijkomende investeringen plant de VGC om het tekort aan Nederlandstalige kinderopvangplaatsen in Brussel structureel aan te pakken?

Welke concrete maatregelen neemt u om nieuwe Nederlandstalige opvanginitiatieven in Brussel te stimuleren en te ondersteunen?

Hoe wil de VGC ervoor zorgen dat de wachttijden voor Brusselse gezinnen effectief verminderen?

Hoe evalueert u vandaag de verhouding tussen de vraag naar Nederlandstalige kinderopvang en de beschikbare capaciteit in Brussel?

Collegevoorzitter Elke Van den Brandt: Er is effectief een grote nood aan opvangplaatsen. Dat is een van de onderwerpen die hier ook inderdaad vaak aan bod komen. Betaalbare toegankelijke kinderopvang is een bekommernis in het leven van heel veel Brusselaars. Voor kinderen gaat dat echt om een goede start in het leven, een stimulerende kwaliteitsvolle omgeving, je eerste stapjes kunnen zetten... Je kunt dat niet overschatten.

Tegelijkertijd voor ouders is een veilige crèche waar je een kindje kan achterlaten essentieel. Het is een plaats waar kinderen een goede tijd kunnen beleven, maar voor de ouders een verschil kan maken om te gaan werken.

Als we kijken naar demografische cijfers en de verhouding tot de bestaande capaciteit en als we uitgaan van de Brusselnorm dan zou 30 % van de Brusselse 0- tot 3-jarigen tot onze doelgroep behoren.

Europa heeft een Barcelona-norm. Deze vertrekt van de norm dat 45 % van de kinderen moet toegang hebben tot kinderopvang. Dus dat is dan 45 % van de 30 %. Als je dan gaat kijken naar Brussel, naar kinderopvang met inkomenstarief, dan zitten we ongeveer aan 43 %. Dus halen we die doelstelling niet. Er zijn bovendien heel veel verschillen tussen gemeenten en buurten. In Ganshoren zitten we rond 68 %, dat is het hoogste. Sint-Agatha-Berchem 65 %, Sint-Gillis 25 % en Vorst 27 %. De Barcelona-norm vertrekt eigenlijk van een norm waarvan de toekomstgroep kinderopvang zelf zegt dat die lat eigenlijk hoger moet. Als je echt gaat kijken naar wat de noden zijn en weet dat beschikbare kinderopvang eigenlijk een basisrecht is, dan moet je kinderopvang met inkomenstarief voorzien voor 80 % van de 0- tot 3-jarigen. Van dit cijfer zitten we nog verder af. Dit betekent dan dat er zo'n 4.550 extra plaatsen nodig zijn.

Wat de vraag over de wachttijd betreft, heeft de VGC aan het Lokaal Loket Kinderopvang en het Centrum Inclusieve Kinderopvang gevraagd om zeven maanden voor de start van de opvang de plaats te bevestigen aan de ouders. Het beginpunt wordt gelijkgetrokken om dus de toegang ook gelijk te houden.

Het is relevant om te gaan kijken naar de openstaande vragen. Wie een negatief antwoord krijgt, kan kiezen om af te wachten of er toch nog een plaats vrijkomt, of een extra opvang toevoegen aan de aanvraag.

Om aan de toegankelijkheid van de kinderopvang te werken, ontwikkelt het Lokaal Loket Kinderopvang onder meer goede praktijken om moeilijk bereikbare groepen te bereiken en hun noden in kaart te brengen. Ze ondersteunen ook medewerkers rond het opnamebeleid, organiseren cursussen rond de sociale functie van kinderopvang en vormingen rond het belang van het werken met voorrangsgroepen.

De vragen rond personeel zijn essentieel. We kunnen plaatsen subsidiëren, maar als we geen medewerkers hebben om ze open te houden, heb je *de facto* ook leegstand. Dat is ook een realiteit. Met de VGC hebben we op verschillende niveaus acties ondernomen om kinderopvang te versterken. Ook de draagkracht van die organisatoren staat onder druk. Ze hebben weinig ruimte om echt na te gaan denken, om nieuwe projecten aan te gaan. Dit is ook te zien bij de laatste uitbreidingsronde, bij de laatste oproep; 90 % van de toegewezen plaatsen gaan naar een enkele organisator. Alle anderen hebben gewoon niet de ruimte en de mogelijkheden om nog maar aan uitbreiding te denken. De sector is bezig met behouden wat er is, waardoor die noodzakelijke groei eigenlijk in het gedrang is gekomen. Om dus meer te ondersteunen, om die draagkracht te versterken, hebben we verschillende initiatieven, namelijk Werken voor Ketjes, het organiseren van vormingen, campagnes, advies verlenen. Daarnaast is er het DOE-project, waarmee we in samenwerking met CVO Brussel, EVA BXL en het Huis van het Nederlands, mensen die nog niet het vereiste diploma hebben, de kans geven om tegelijk aan de slag te gaan en ervaring op te doen. Vorige week hebben elf nieuwe kinderbegeleiders hun diploma behaald. Dit zijn echt mensen die dan aan de slag gaan in Brussel.

De VGC zet sterk in op infrastructuur, zodat er voldoende capaciteit en goede gebouwen zijn. We bekijken regelmatig, samen met de verschillende initiatiefnemers in Brussel, waar hun prioriteiten liggen en op welke manier de VGC hen via infrastructuursubsidies kan ondersteunen.

Daarnaast blijven we actief zoeken naar nieuwe locaties. We gaan in overleg met gemeenten om bijkomende locaties te vinden.

Op al deze fronten – capaciteit, ondersteuning en het aantrekken van personeel – wordt ingezet. Dit blijven ook tijdens deze legislatuur absolute prioriteiten, gezien de noodzaak.

Mevrouw Najima El Arbaoui (Team Fouad Ahidar): De collegevoorzitter heeft uitgebreid toegelicht welke initiatieven worden genomen en dat is positief om te horen, zeker wat betreft het personeel en de noodzaak om dit te versterken. Maar wat is de concrete timing? Is er een duidelijke deadline waarop een merkbare uitbreiding van de kinderopvang wordt gerealiseerd, zodat kinderen gelijke kansen krijgen? Streeft de collegevoorzitter naar een significante verbetering binnen een jaar of wordt het resultaat op het einde van de legislatuur opgemeten? Of wordt dat systematisch opgevolgd, bijvoorbeeld halfjaarlijks of jaarlijks, om de vooruitgang te meten en bij te sturen?

Voor veel ouders, en in het bijzonder alleenstaande ouders, vormt het gebrek aan kinderopvang een groot probleem. Zij willen werken, maar botsen op deze beperking.

Collegevoorzitter Elke Van den Brandt: Er is een continue monitoring. Het Lokaal Loket Kinderopvang houdt de cijfers bij en er vinden gerichte beleidsgesprekken plaats, onder meer rond de situatie van alleenstaande ouders. We zetten ook specifiek in op initiatieven rond inclusie.

Zo hebben we onder meer ingezet op een uitbreiding van plaatsen binnen trap 3. Via dit subsidiesysteem zijn er bijkomende middelen voor initiatiefnemers die zich richten op de meest kwetsbare gezinnen. Concreet wordt 30 % van de plaatsen in deze opvanginitiatieven voorbehouden voor ouders uit prioritaire doelgroepen, op basis van kwetsbaarheidscriteria. Dit lost niet alle problemen op, maar helpt wel om stappen vooruit te zetten.

Daarnaast hebben we het Centrum Inclusieve Kinderopvang gesubsidieerd, dat specifiek rond toegankelijkheid zal werken.

De kern van de uitdaging blijft echter de creatie van voldoende plaatsen en het aantrekken van voldoende personeel. Vandaag stellen we vast dat zelfs medewerkers in de kinderopvang niet altijd een plaats vinden voor hun eigen kinderen. Dat stelt de problematiek scherp. Daarom zetten we sterk in op programma's die het personeelsbestand versterken en ondersteunen, met het oog op een duurzame impact.

- *Het incident is gesloten.*

De evaluatie van de Brede Scholen

De heer Ilyas Mouani (Vooruit.brussels): In het najaar bespraken we voor het eerst de werking van de Brede Scholen. Iedereen was het eens over het belang ervan voor de talentontwikkeling van kinderen in onze stad. Het was echter nog te vroeg om de hervormingen van 2023-2024 te evalueren.

Ik wil mijn eerdere pleidooi herhalen: voor Vooruit is de Brede Schoolwerking essentieel. Ze brengt de buurt naar de klas en de klas naar de buurt, versterkt talenten en netwerken van kinderen, jongeren en hun ouders en draagt zo bij aan hun toekomst.

Ook in het bestuursakkoord van de VGC wordt sterk ingezet op Brede Scholen, met een focus op preventie en kansarmoede. Daarbij is er ook aandacht voor de participatie van kinderen en jongeren in de buitenschoolse opvang en activiteiten.

Preventie is cruciaal, onder meer voor het mentaal welzijn en het tegengaan van schooluitval. Hetzelfde geldt voor de aanpak van kansarmoede. Tijdens een vorige plenaire vergadering werd ook gewezen op de rol van Brede Scholen in het kader van schoolkosten. Er werd gewerkt aan een visie daaromtrent. Als oud-jeugdwerker vind ik de participatie en het betrekken van kinderen en jongeren essentieel.

Daarnaast wil ik de link leggen met de BOA-maatregelen. De collegevoorzitter gaf eerder aan dat de rol van Brede Schoolcoördinatoren en hun netwerk in het kader van Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA) in de komende maanden verder zal worden uitgediept. De nieuwe convenanten gaan volgend jaar van start.

Hoe wordt de hervorming van de Brede School lokaal en door de VGC geëvalueerd? Slagen we erin alle leerlingen uit het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel te bereiken? In welke mate zijn secundaire scholen betrokken? Wat is het aandeel van welzijns- en vrijetijdspartners en hoe dragen zij bij aan preventie?

Welke initiatieven worden genomen om gezinnen in kansarmoede te bereiken? Hoe worden kinderen en jongeren betrokken bij het aanbod? En welke rol zullen de brede schoolcoördinatoren opnemen binnen het BOA-kader?

De heer Gilles Verstaeten (N-VA): De Vlaamse Gemeenschap financiert de Brede Scholen voor bijna een kwart van de kostprijs. De werking is bovendien nauw verbonden met de uitgaven van het Brusselbeleid en met de basisvoorzieningen van de Vlaamse Gemeenschap, waaronder het onderwijs.

Het lijkt ons dan ook aangewezen dat de Vlaamse Gemeenschap betrokken wordt bij de evaluatie en eventuele bijsturingen. De Brede School is bij uitstek een instrument om te werken aan het buitenschools aanbod, zowel voor de opvang van werkende ouders als voor de versterking van de taalverwerving van het Nederlands. Naast schoolkwaliteit is ook onderwijskwaliteit een belangrijke hefboom.

Welke drempels worden vandaag vastgesteld die deelname aan het Nederlandstalig aanbod bemoeilijken en hoe speelt de VGC hierop in? Voor ons is het essentieel dat Brede Scholen zich richten op leerlingen die extra oefenkansen Nederlands nodig hebben. Dit veronderstelt ook dat de vrijetijdsactoren en professionele begeleiders voldoende taalvaardig zijn.

Hoe worden de verbindingen gelegd tussen onderwijs, Brede Schoolinitiatieven en vrijetijdsactoren, onder meer via het project ‘Ieder Kind Taalheld’? Hoe wordt de professionalisering van begeleiders opgevolgd? Hoe wordt nagegaan in welke mate Brede Scholen bijdragen aan de verbetering van het Nederlands van de deelnemende leerlingen? Welke acties onderneemt de VGC om de leerlingen te bereiken die oefenkansen Nederlands nodig hebben? Brede Scholen moeten ook gestimuleerd worden om huiswerkklassen een extra rijk talig aanbod aan te bieden.

Daarnaast moeten ouders worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid om hun kind te laten deelnemen aan het buitenschools Nederlandstalig aanbod. We moeten hen daarin wegwijs maken. Hoe betrekt de VGC de ouders daarbij? Hoe zet de VGC in op sensibilisering van ouders over hun rol in de taalontwikkeling van hun kinderen?

Ten slotte biedt dit ook mogelijkheden voor ouders om in en rond de school Nederlands te leren en oefenen. Op welke manier stimuleert en faciliteert de VGC dit?

Mevrouw Imane Belguenani (Anders.): Ik heb u al meerdere keren bevraagd over de Brede Schoolwerking. Tijdens de bespreking van het bestuursakkoord gaf het collegelid aan dat u deze werking wil bestendigen, verankeren en waar nodig bijsturen.

Voor mijn fractie is de Brede School een belangrijke hefboom voor gelijke kansen. Niet elk kind groeit op in dezelfde omstandigheden. De Brede School biedt een perfect kader om die ongelijkheid op te vangen. De Brede School speelt natuurlijk een rol in het leren van het Nederlands, maar ook in de toegang tot cultuur en vrijetijds- en sportactiviteiten.

Dit zijn allemaal zaken die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van elk kind. Ik sluit me aan bij de gestelde vragen, maar ik wil ook een paar bijkomende vragen stellen op basis van uw laatste antwoorden. U gaf aan dat de werkingen sinds 2024 optimaal zijn en dat een grondige evaluatie nog niet kon gebeuren, maar dat er wel voortdurend wordt gemonitord. Wat leert die monitoring ons vandaag? Wat heeft er goed gewerkt? Waar zitten de belangrijkste knelpunten? Welke bijsturing of versterking dringt zich op, zeker als het gaat over bereik, kansarmoede en lokale samenwerking?

Collegevoorzitter Elke Van den Brandt: Het doet me plezier om te zien hoeveel belangstelling er is voor de Brede Scholen en het belang die zij hebben. De hervorming begon in 2024-2025. We bevinden ons nu in het tweede schooljaar, wat nog altijd vroeg is in een dergelijk groot transitieproject. In het eerste jaar lag de nadruk op de nieuwe Brede Schoolcoördinatoren. Zij gingen van start met dit nieuwe model, werkten zich in, maakten kennis met de partners en startten stuurgroepen op. Op sommige plaatsen duurde de transitie iets langer dan elders. Niet alle coördinatoren werden aangesteld op de eerste dag van het jaar. Dit schooljaar bouwen de coördinatoren hun werking verder uit met nieuwe samenwerkingen en concrete acties.

Zoals in het bestuursakkoord vermeld staat, willen we deze periode gebruiken om op basis van een evaluatie van de voorbije jaren Brede School verder te verankeren, richting de nieuwe convenanten vanaf 2027. Daarbij evalueren we in de eerste plaats natuurlijk de huidige convenanten met de gemeenten op basis van de doelstellingen die daarin geformuleerd staan. Daarnaast zullen we een bredere oefening maken in overleg met de partners van Brede School, waarbij we nagaan of de zeven doelstellingen uit de hervorming van Brede School op de juiste manier worden gevat door de convenanten, en welke bijsturingen mogelijk zijn.

Een aantal elementen kan ik nu al meegeven op basis van de tendensen die blijken uit de inhoudelijke verslaggeving van de Brede Schoolcoördinatoren. Ten eerste wat het bereik betreft: Brede Scholen bereiken sinds de hervorming alle 19 Brusselse gemeenten. Alle scholen tot de eerste graad secundair onderwijs kunnen nu deel uitmaken van een Brede School. Zo organiseert Brede School Jette bijvoorbeeld een jongerenloket in het Sint-Pieterscollege, en zette Brede School Sint-Agatha-Berchem een mooi intergenerationeel initiatief op met GO! Zavelenberg en ouderen van het Lokaal Dienstencentrum.

Het takenpakket van de Brede Schoolcoördinatoren is nu meer gestroomlijnd, en er is ruimte voor lokaal maatwerk. Sommige coördinatoren geven daarbij wel aan dat ze nood hebben aan meer concretisering van de taken; hun opdrachten lijken soms zo breed dat het onduidelijkheid kan creëren bij de partners.

De inbedding bij de gemeenten zorgde voor een duidelijk en uniform statuut voor de Brede Schoolcoördinatoren en geeft hun makkelijker toegang tot gemeentelijke diensten en infrastructuur. De inbedding brengt ook uitdagingen met zich mee: zo is in sommige gemeenten de omkadering beperkt en zijn de administratieve processen er vaak zwaarder dan bij andere organisaties. De werking van de stuurgroepen maakt het mogelijk om lokale actoren te verenigen vanuit alle relevante sectoren. Het blijkt wel nog een uitdaging om de stuurgroepen divers genoeg samen te stellen, en ze hun opdracht ten volle te laten opnemen, bijvoorbeeld in het opmaken van de jaarlijkse evaluatie.
De ondersteuning door de VGC gebeurt zowel individueel, als via vormingen en via het Lerend Netwerk waar alle coördinatoren maandelijks samenkomen. Dit netwerk evolueert van informatie-uitwisseling steeds meer naar interactieve uitwisseling, waar externe experten ook

bij betrokken worden om inhoudelijke verdieping te bieden rond thema's als kansarmoede, welzijn of 'de stem van kinderen en jongeren capteren'.

Wat het aandeel van welzijns- en vrijetijdspartners betreft, is het zo dat hun betrokkenheid sterk varieert naargelang de lokale context. De inbedding bij de gemeenten maakt het duidelijk gemakkelijker om actoren als de gemeentelijke cultuurdienst, bibliotheek of jeugddienst te betrekken. Een andere belangrijke prioriteit voor de Brede Schoolwerkingen, is inderdaad de focus op kansarmoede. Hoewel er al enkele mooie initiatieven zijn opgezet, is er duidelijk nog groeimarge om die focus op kansarmoede echt in de praktijk te brengen. Daarom hebben de Brede Schoolcoördinatoren net een vorming afgerond met het Brussels Platform Armoede (BPA) om nog meer inzicht te verkrijgen in de verschillende aspecten van armoede. Daarna zullen ze samen met BPA en de stakeholders een visie uitwerken rond kansarmoede die de coördinatoren kunnen vertalen naar concrete initiatieven.

Dan taalvaardigheid en het creëren van oefenkansen. Hier kom ik nog op terug wanneer het over BOA gaat. Brede Schoolcoördinatoren gaan actief op zoek naar oefenkansen omdat daar veel vraag naar is. Zeker in gemeenten met weinig Nederlandstalig aanbod is dit echt een uitdaging. Daar gaan de coördinatoren op zoek naar samenwerking met de privésector, het betrekken van buurtbewoners, lokale subsidies, oproepen vanuit de gemeente. Het gesprek wordt aangegaan met anderstalige aanbieders om een deel van hun werking in het Nederlands te voorzien. In gemeenten met een beperkt Nederlandstalig aanbod blijft dit een uitdaging. Met BOA zullen we kunnen inzetten op een spreiding van de activiteiten en zo hopelijk meer oefenkansen mogelijk maken.

In BOA is dit heel expliciet: BOA gaat over de organisatie van buitenschoolse opvang. Brede School gaat over het opzetten van een netwerk en ervoor zorgen dat alles met elkaar in verbinding staat. Binnen BOA wordt de taalvaardigheid versterkt en krijgen kinderen kansen buiten de schoolcontext om in een speelse context Nederlands te spreken. Dit verandert ook hoe je met de taal omgaat. Bij de hervorming van BOA ligt de focus momenteel op Nederlands buiten de schooluren en tijdens de vakanties voor alle drie- tot twaalfjarigen, met de nadruk op kleuters.

Er is een BOA-stuurgroep en een lokaal samenwerkingsverband waar de bredeschoolcoördinator lid van is. Dit zijn twee aparte dynamieken. We zorgen voor een goede uitwisseling, zodat de raakvlakken mooi op elkaar worden afgestemd.

De heer Ilyas Mouani (Vooruit.brussels): Brede School is bijzonder belangrijk, omdat het een netwerk opzet rond onze scholen en rond onze kinderen en hun ouders. BOA staat daar voor mij niet los van. Ik pleit er daarom niet voor dat alle Brede Schoolcoördinatoren activiteiten opzetten, maar wel dat zij hun netwerk en expertise mee inzetten in het belang van de kinderen.

U sprak over het belang van Nederlands als speeltaal en niet enkel als leertaal. Ik vind dit enorm belangrijk. Ik denk aan een club zoals Atlemo, waar kinderen Nederlands niet enkel als leertaal hebben. Het belang van taal heb ik ontdekt toen ik klein was. Een kind dat enkel Nederlands spreekt in de klas heeft niet voldoende kennis om verder te gaan studeren. Collega Najima El Arbaoui zei het daarnet ook. Het belang van taal mogen we niet onderschatten. Ik ben voor meertaligheid, maar in de eerste plaats moeten jongeren kansen krijgen en goed Nederlands spreken.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): U heeft veel gezegd, collegevoorzitter, maar weinig concreets. Misschien kunnen we hier nog eens wat dieper op ingaan in een commissie of bij een andere vraag. Een aantal vragen heeft u niet meteen beantwoord. Zal de Vlaamse Gemeenschap ook betrokken worden bij de evaluatie van de Brede School. Wordt er ingezet op huiswerkklassen? Wordt er samengewerkt met de Vlaamse Gemeenschap rond het beleid 'Ieder kind een taalheld'? Hoe zit het met de aanbieders?

U hebt dat weinig concreet gemaakt. Wat met huiswerkklassen, waar ook een zeer grote vraag naar is? In welke mate zetten we Brede Scholen daarbij in? Tot slot, is er ook de ouderbetrokkenheid. Op geen van mijn vragen hebt u eigenlijk geantwoord. Ik stel ze dan maar nog eens opnieuw.

Mevrouw Imane Belguenani (Anders.): Bedankt voor uw antwoorden, mevrouw de collegevoorzitter. Ik ben enigszins teleurgesteld over het antwoord. Misschien heeft dat te maken met het feit dat we in een tweede hervormingsjaar zitten voor de Brede Scholen. Ik heb gehoord wat de prioriteiten zijn, waar u op wilt inzetten en waar er in grote lijnen aan wordt gewerkt. Ik moet u echter extra vragen stellen, want ik mis in het antwoord concrete elementen. Ik heb mijn vraag niet vooraf ingediend, dus ik begrijp dat u zich daar niet op hebt kunnen voorbereiden.

Ik ben wel benieuwd naar de *good practices*. Waar werkt het goed? Waar is het goed uitgebouwd? Ook daarop heb ik geen antwoord gekregen. In die zin zal ik een extra vraag indienen om te peilen naar waar het goed werkt. Waar is het aanbod divers? Waar wordt ingezet op zowel sport, vrije tijd als cultuur in een Nederlandstalige context? Het is belangrijk dat we de werking van scholen verder uitbreiden naar de leefwereld van de kinderen.

Ik mis echt concrete antwoorden en ik zal u daar in de toekomst verder over ondervragen.

Collegevoorzitter Elke Van den Brandt: Er kunnen zeker nog extra vragen gesteld worden om meer in detail te gaan. Ik heb een overzicht gegeven van verschillende tendensen. Er is niet een beste Brede School. Sommige Brede Scholen doen het op het ene vlak beter, andere scholen op een ander vlak. We kunnen via schriftelijke vragen zeker meer details geven over concrete elementen.

Er is inderdaad in meerdere gemeenten een grote vraag naar huiswerkbegeleiding en ondersteuning. Brede Scholen kaderen dat binnen een armoedesensitieve werking of binnen taalontwikkeling. Het is niet de taak van de bredeschoolcoördinatoren om zelf huiswerk-begeleiding op te zetten, maar wel om partners met elkaar in contact te brengen en ervoor te zorgen dat informatie goed kan doorstromen.

Ik kan hier vandaag niet aangeven waar precies welke werking het sterkst staat. Bij sommige comités is bv. de diversiteit goed, bij andere niet. Ik heb hier nu geen overzicht van en heb de tendensen toegelicht. Ik ga met veel plezier verder in op de details en op de activiteiten per Brede School, maar dan lijkt het mij aangewezen om dat via schriftelijke vragen of via een aparte commissie te doen.

- Het incident is gesloten.

Jongerenwerk en preventie tegen jeugdcriminaliteit

Mevrouw Najima El Arbaoui (Team Fouad Ahidar): In Brussel staan jongeren vaak centraal in het publieke debat. Er wordt veel gesproken over veiligheid, overlast en jeugdcriminaliteit, maar we moeten ook durven kijken naar de kansen die we jongeren bieden.

De beschikbare indicatoren bevestigen dat de uitdagingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aanzienlijk zijn. In 2024 kende Brussel van de drie Gewesten de hoogste criminaliteitsgraad, met 13,1 misdrijven per 100 inwoners (Statistiek Vlaanderen, *Geregistreerde criminaliteit*). In datzelfde jaar registreerde de politie 2.211 jeugdbeschermingszaken in Brussel, wat neerkomt op een aanzienlijke stijging van 57 % t.o.v. 2023. Bovendien werden bij het jeugdparket van Brussel 11.691 dossiers inzake verontrustende opvoedingssituaties ingediend, 9 % meer dan een jaar eerder. De jeugdcriminaliteit stijgt dus jaar na jaar. Ook de sociaaleconomische context blijft kwetsbaar: de algemene werkloosheidsgraad in Brussel bedroeg 11,9 % in 2024, terwijl de jeugdwerkloosheidsgraad bij 15- tot 24-jarigen opliep tot 23,6 %. Misschien hebben die twee elementen met elkaar te maken: meer jongeren zijn werkloos, misschien hebben ze dan meer de neiging om criminele feiten te plegen?

Deze cijfers tonen duidelijk dat preventie essentieel is. Binnen haar bevoegdheden rond jeugdwerk, gemeenschapscentra en sociaal-culturele participatie kan de Vlaamse Gemeenschapscommissie een belangrijke rol spelen in preventie en in het versterken van positieve trajecten voor jongeren.

Onderzoek en praktijkervaring tonen dat sterk jongerenwerk, sportinitiatieven en culturele projecten een belangrijke rol spelen in het voorkomen van delinquent gedrag. Jongeren die zich kunnen engageren in een jeugdvereniging, een sportclub of een cultureel project ontwikkelen vaker sociale vaardigheden, verantwoordelijkheidsgevoel en toekomstperspectief.

Daarom is het essentieel dat we blijven investeren in sterk en toegankelijk jongerenwerk, zeker in kwetsbare wijken waar jongeren vaak met meerdere uitdagingen tegelijk worden geconfronteerd.

Jeugdhuizen, jeugdorganisaties en lokale initiatieven spelen daarbij een cruciale rol. Zij zijn vaak de eerste plek waar jongeren ondersteuning, begeleiding en positieve rolmodellen vinden. Ze gaan die daar ook zoeken.

Om echt impact te hebben, moet het beleid evenwel ook coherent, toegankelijker en voldoende gefinancierd zijn.

Welke concrete initiatieven neemt de VGC om jeugdwerk in Brussel verder te versterken, vooral in kwetsbare wijken?

Hoe ondersteunt de VGC jeugdhuizen, sportinitiatieven en culturele projecten als instrument voor preventie van jeugdcriminaliteit? Preventie is in bepaalde wijken immers belangrijk, zeker in moeilijke wijken.

Wordt er voldoende geïnvesteerd in *outreachend* jongerenwerk dat jongeren bereikt die vandaag niet aangesloten zijn bij verenigingen of organisaties?

Hoe evalueert de VGC de impact van haar Jeugdbeleid op het voorkomen van maatschappelijke uitsluiting en jeugdcriminaliteit?

Voorzitter: de heer Pascal Smet

De heer Mathias Vanden Borre (N-VA): Ik dank mevrouw Najima El Arbaoui voor het indienen van deze vraag.

Ik had deze week nog een uitwisseling over dit onderwerp gehad met de Brusselse minister-president in de Commissie voor Binnenlandse Zaken. Het gaat bij uitstek om een bevoegdheid en een problematiek die verschillende overheden gezamenlijk zouden moeten aanpakken.

Mevrouw Najima El Arbaoui verwees al naar een aantal statistieken. Ik wil er nog een aan toevoegen. Volgens het jaarverslag van het Observatorium 2024 was 77 % van de minderjarigen die betrokken waren bij een als misdrijf omschreven feit, slechts tussen 14 en 18 jaar oud. Dat cijfer wijst erop dat een zeer specifieke kwetsbare leeftijdsgroep disproportioneel vertegenwoordigd is bij het plegen van ernstige geweldsfeiten.

Daar komt uiteraard de escalerende problematiek van drugs- en bendegeweld in bepaalde wijken bij. We stellen vast dat die problematiek toeneemt, waarbij minderjarigen kiezen voor de verleiding van het snelle geld.

Ik verwijs ook naar een recent voorstel van de nationale drugscommissaris, dat tegelijk interessant en wat controversieel is. Om te vermijden dat zeer jonge tieners drugs dealen omdat ze moeten bijdragen aan het gezinsinkomen, is het volgens haar een goed idee om de leeftijd te verlagen waarop jongeren legaal mogen werken. Dat illustreert dat de uitdagingen rond jeugdcriminaliteit en preventie in Brussel bijzonder groot zijn. Het beleid moet daar beter op inspelen. Zowel getuigenissen als onderzoek tonen aan dat een sterk gemeenschapsgevoel bv. een wezenlijk verschil kan maken. Er worden in Brussel wel degelijk enorm veel middelen ingezet op preventie, maar op een zeer versnipperde en weinig resultaatgerichte manier.

Ik zeg zeker niet dat de VGC geen resultaten boekt. Maar het preventiebeleid in het algemeen is duidelijk onvoldoende en niet doelmatig genoeg, gezien de escalerende problemen.

In welke mate is er structureel overleg met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de 19 gemeenten om bepaalde noden, knelpunten, opportuniteiten te bespreken?

De minister-president gaf deze week nog aan dat jeugdcriminaliteit een onderdeel zal vormen voor het nieuwe gewestelijk veiligheidsplan. Dat is in het huidige plan niet het geval. Bent u of is de VGC betrokken bij de opmaak van dat veiligheidsplan?

Beschikt u over doelstellingen die u tegen het einde van de legislatuur wil bereiken op het vlak van jongerenwerk en preventie? Overweegt u om via gerichte projectoproepen nieuwe doelgroepen te bereiken en jongeren actief toe te leiden naar verenigingen en andere initiatieven?

Vandaag bestaat al een aantal organisaties daar sterk op inzetten. Ik verwijs naar JES vzw, D'Broej en andere open huizen. Kunt u toelichten hoe u in contact staat met hen om te bekijken waar eventueel bijkomende ondersteuning nodig of wenselijk is?

Collegelid Ans Persoons: Achter de cijfers die jullie aanhalen, schuilen geen abstracte problemen, maar jongeren in precaire situaties, jongeren die het misschien wel verleerd zijn om te dromen, maar die ook het recht hebben op kansen, perspectief en een mooie toekomst. De vrijetijdssector biedt aan veel jongeren een plek waar ze zichzelf kunnen zijn, talenten kunnen ontwikkelen en ontdekken. Die vrije tijd speelt zich niet zomaar af in het luchtledige. Voor jongeren is hun vrijetijdsbesteding in de vrijetijdssector vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Voor veel jongeren is het jeugdwerk en de vrijetijdssector in de brede zin een veilige, warme derde plek. Het jeugdwerk heeft de kracht jongeren vleugels te geven door ze aan te spreken op wat ze kunnen en niet op wat ze niet kunnen.

De VGC ondersteunt jongeren, jongerencollectieven, jeugdhuizen, sportinitiatieven en culturele projecten niet primair als een instrument tegen jeugdcriminaliteit, maar wel vanuit het perspectief van preventieve kansencreatie voor jongeren. Het uitgangspunt is dat een rijk, laagdrempelig en toegankelijk aanbod jongeren betrekt bij positieve activiteiten, waardoor maatschappelijke uitsluiting en risicogedrag minder kans krijgen. Preventie is niet het doel, maar wel het gevolg.

Het verband tussen jeugdwerk en het al dan niet voorkomen van criminaliteit is complex en wordt beïnvloed door heel veel andere factoren, zoals de thuissituatie, onderwijs en socio-economische context. Daardoor is het niet eenvoudig om causale verbanden statistisch te bewijzen. Toch zijn er internationale aanwijzingen die het belang van investeringen in het jeugdwerk ondersteunen.

Zo toont een onderzoek van het *Institute for Fiscal Studies* naar de situatie in Londen aan dat besparingen op jeugdvoorzieningen niet zonder gevolgen blijven. Tussen 2010 en 2019 sloot een aanzienlijk deel van de jeugdclubs in een bepaalde wijk van Londen, waardoor jongeren minder toegang hadden tot ondersteuning en vrijetijdsaanbod. Het onderzoek wijst echt op negatieve effecten op schoolprestaties en een toename van jeugdcriminaliteit bij jongeren die deze ondersteuning verloren.

De VGC investeert in een ruime waaier aan jeugd- en jongereninitiatieven. Ze heeft aandacht voor werkingen die zich ontplooien in moeilijkere wijken en geeft vooral vleugels aan kleinschalige projecten voor en door jongeren. Een mooi voorbeeld daarvan waren de initiatieven die we steunden rond nieuwjaarsnacht, waarbij jongeren zelf de handen uit de mouwen staken en positieve projecten op poten zetten. Misschien heeft dat wel geleid tot een minder rumoerige nieuwjaarsnacht in Brussel dan in enkele andere Belgische steden.

De VGC biedt ook een gerichte en structurele ondersteuning. Via projectmiddelen vervult ze de rol als incubator om maatschappelijke verandering in gang te trappen. Zo is er het sportproject van Sport2Be dat naast het aanbieden van sportactiviteiten ook inzet op het begeleiden van jongeren naar tewerkstelling. Sport is de aantrekking en dan gaat men met de jongeren aan de slag. In de vorige legislatuur was er het project Jongeren en politie, gelanceerd onder impuls van de VGC, de Jeugdraad en vzw JES. Die brachten in dit traject jongeren en politieagenten samen om wederzijds begrip te vergroten in een constructieve dialoog.

Waar mogelijk neemt de VGC een *outreachende* rol op, zodat ook jongeren bereikt worden die geen aansluiting vinden bij bestaande organisaties of verenigingen. Dat doet ze met À Fonds en À Fonds+, waar jongeren rechtstreeks middelen kunnen aanvragen bij de VGC om hun project te realiseren. Een ander goed voorbeeld zijn de vele *Playcation*-initiatieven die speelprikkels aan kinderen en aan jongeren in de publieke ruimte geven.

Maar het blijft niet bij projecten. De VGC investeert structureel via meerjarige overeenkomsten met strategische jeugd- en sportpartners. Door die samenwerking kiest de VGC er bewust voor om te investeren in organisaties die sterk verankerd zijn in de leefwereld van jongeren en vrijplaatsen creëren voor jongeren.

Concreet doen jeugdpartners dat via *outreachend* en plaatsgericht te werken door jongeren actief op te zoeken in hun buurt, op straat en via de scholen, door te zorgen voor een laagdrempelig aanbod waarbij jongeren zonder grote drempels kunnen deelnemen aan activiteiten en door in te zetten op vertrouwensrelaties en op langdurige begeleiding, wat heel essentieel is voor jongeren in kwetsbare situaties. Ze proberen ook echt ruimte te bieden aan jongeren, of die nu gewoon aanwezig willen zijn en, wat hangen of deelnemen en zelf activiteiten willen opzetten. Vaak werken ze ook veel breder dan enkel vrije tijd en is er ook aandacht voor de buurt, voor welzijn, voor onderwijs, voor talentenontwikkeling en voor toekomstperspectief.

De voornaamste partners van de VGC in die aanpak zijn de volgende organisaties. Aan D'Broej met een wijkgericht jeugdwerk en sociale sportieve activiteiten in meerdere kwetsbare buurten geeft de VGC elk jaar 1.100.000 euro. Verder is er Cultureghem, een buurtgerichte werking op de site van Abattoir. Ik ben daar deze week nog op bezoek geweest. De organisatie werkt rond voeding, openbare ruimte, kunsteducatie en sociale cohesie, en krijgt elk jaar 114.000 euro.

Naar Circus Zonder Handen, circus met jongeren in kwetsbare wijken, gaat elk jaar 234.000 euro. Foyer, ook een belangrijke partner met ondersteuning van jongeren rond sport, jeugdwerk en huiswerk, krijgt 136.000 euro.

JES, met trajecten rond jeugdwerk, competenties en werk, krijgt jaarlijks 535.000 euro; Debateville dat jongeren versterkt in hun stem en burgerschap 50.000 euro en Toestand, een vzw die ontmoeting en initiatief voor jongeren in de stad creëert, 131.000 euro. Habbekrats, dat laagdrempelige begeleiding voor jongeren in kwetsbare situaties biedt, krijgt jaarlijks 34.000 euro, de Brussel Brazilian Jiu-Jitsu Academy (BBJJA), een club die sportactiviteiten en een buurtgerichte werking in de buurt van Simonis organiseert, 108.000 euro en Atlemo, een heel laagdrempelige atletiekvereniging in Molenbeek, 70.000 euro.

Het jeugdwerk, de vele verenigingen en organisaties zijn niet *an sich* de oplossing, maar ze werken er elke dag actief aan mee.

Deze stad en de jongeren schreeuwen om een transversale aanpak tussen Onderwijs, Welzijn en Jeugdwerk. *It takes three to tango*. We zijn met drie en het nieuwe bestuursakkoord beschrijft transversaler werken tussen Onderwijs, Welzijn en Jeugdwerk dan ook als een belangrijke beleidsoptie.

Outreachend werk is arbeidsintensief en heel moeilijk schaalbaar. De noden in Brussel zijn heel erg groot en ik erken de uitdaging. Maar het blijft strategisch enorm belangrijk om

jongeren vooral niet los te laten en om te blijven investeren in een breed, divers en cruciaal vrijetijdsaanbod.

Naast investeringen in onderwijs en kinderopvang is ook investeren in de vrijetijdssector, waarvan het jeugdwerk een deelsector is, meer dan broodnodig. Ik kijk daarbij niet enkel naar meetbare effecten, maar ook naar de bredere maatschappelijke impact. Je vertrekt daarbij vanuit een intrinsieke waarde van jeugdwerk, maar erkent dat tegelijk een sterk Jeugdbeleid een belangrijke maar moeilijk kwantificeerbare bijdrage kan leveren aan het voorkomen van maatschappelijke uitsluiting en jeugdcriminaliteit.

De belangrijkste vraag van de heer Mathias Vanden Borre was of de VGC betrokken is bij het veiligheidsplan van de Brusselse minister-president. Dat is niet voorzien. Ons vrijetijdsaanbod is erg breed en heeft niet tot doel om jeugdcriminaliteit tegen te gaan. Dat kan er een gevolg van zijn, maar we willen vooral inzetten op de kansen die jongeren hebben via Jeugdwerk, Welzijn en Onderwijs. Ik wil wel contact opnemen met de minister-president om te bekijken hoe wij input kunnen geven.

Mevrouw Najima El Arbaoui (Team Fouad Ahidar): Er zijn veel subsidies die worden uitgereikt aan jeugdorganisaties. Ik heb heel wat vzw's gesproken, waarbij het over grote bedragen ging. Zijn er cijfers over hoeveel jongeren actief zijn in de jeugdcriminaliteit en de mate waarin zij actief zijn in jeugdorganisaties? Jeugdcriminaliteit moet snel worden opgelost. Dit kan niet op lange termijn worden aangepakt. Indien jongeren van 14 tot 18 jaar ernstig geweld plegen, dan moeten er snel oplossingen komen. Naar mijn mening moeten scholen daarin een grotere rol spelen, want probleemjongeren worden daar al opgemerkt. De leerkracht kan dat melden aan het CLB. Die jongeren worden snel zichtbaar, waarna ze zo snel mogelijk moeten worden geholpen om niet op het slechte pad te blijven. Jongeren die drugs verhandelen, verdienen gemakkelijk geld, waardoor het moeilijk wordt om hen terug op het rechte pad te krijgen. We moeten daar snel op inspelen, zodat we die jongeren niet verliezen.

De heer Mathias Vanden Borre (N-VA): Ik verwees naar het Globaal veiligheids- en preventieplan omdat het naar mijn mening belangrijk is dat de VGC daarvoor input levert. Er zijn veel organisaties, waarvan het collegelid er meerdere vermeldde, die expertise in huis hebben. Zij hebben kennis over het benaderen van jongeren en preventief werken. De werking van de VGC heeft een grote impact op dit thema.

safe.brussels is een organisatie die veel middelen ter beschikking stelt, maar ik stel me soms vragen over de concrete meerwaarde. De VGC zou hierbij meer moeten worden betrokken, zodat er in de toekomst meer resultaten komen.

Collegelid Ans Persoons: Ik heb geprobeerd om aan te tonen dat het belangrijk is dat we blijven investeren in Onderwijs en Jeugdwerk, met een focus op onze meest kwetsbare jongeren. We hebben geen cijfers die kunnen aantonen dat jongeren niet in de jeugdcriminaliteit terechtkomen omdat ze betrokken zijn bij jeugdwerk of goed worden opgevolgd op school. Het is wel duidelijk uit internationale studies dat grote besparingen op Onderwijs of Jeugdwerk vaak negatieve gevolgen hebben voor jongeren. Dat is voor ons fundamenteel.

Een transversale aanpak is essentieel, zodat er linken worden gelegd tussen Welzijn, Jeugdwerk en Onderwijs.

- Het incident is gesloten.

Toenemend aantal AI-gegenereerde boeken in bibliotheken en minder mensenhanden

Mevrouw Lotte Stoops (Groen): *De Standaard* stelde recent vast dat meer dan 100 door AI gegenereerde titels, waaronder non-fictie, kinderboeken en poëzie, via selfpublishingplatformen en distributeurs binnensijpelden in Vlaamse openbare bibliotheken. Het kwaliteitsniveau van zowel de tekst als de illustraties gegenereerd door AI zijn vaak ondermaats. Verzonnen auteursnamen, fictieve uitgeverijen en automatische ISBN-opname maken detectie heel moeilijk.

Expert digitale rechten Paola Verhaert stelt dat zulke boeken "*louter bedoeld zijn om mensen om de tuin te leiden*" en geen plaats zouden moeten hebben in een bibliotheek. Distri-Bib concludeert dat wetgeving noodzakelijk is. En terecht, want dit is een heel verontrustende ontwikkeling. Het zal ons aan capaciteit ontbreken om hier controle op te voeren. Bibliotheekmedewerkers missen immers de capaciteit om dit structureel te detecteren. Volgens het rapport 'Steeds meer met steeds minder' van Universiteit Antwerpen uit 2024 worden in Vlaanderen vertrekkende medewerkers slechts in 40 % van de gevallen vervangen, zakken collectiebudgetten in reële termen en verdwijnen gekwalificeerde profielen. Het zijn net bibliotheken met gespecialiseerde collectiebeheerders die erin slagen om boeken die werden gegenereerd door AI uit de collectie te houden.

De zaak toont ons nog eens de fragiliteit van bibliotheken, zeker als sociale en derde plek. Een plek dus van en voor mensen.

Vorige week maakte Muntpunt bekend te starten met het zogenaamde OPEN-systeem, dat de bibliotheek open kan houden met minder personeel. Dat is een prachtige investering, maar opent de deur naar dienstverlening zonder mensen. Nochtans wordt de sociale en pedagogische rol van bibliotheken steeds belangrijker en wordt dit in de beheersovereenkomsten met deze bibliotheken expliciet gevraagd. Er wordt dus steeds meer voor steeds minder gevraagd.

Ik maak me zorgen om de brutale infiltratie van AI op ons leesmilieu en het verdwijnen van mensen en mensenhanden uit onze bibliotheken. De relevante wetgeving zit natuurlijk in Vlaanderen. Mijn collega Bram Jaques ondervroeg daarover Vlaams minister Caroline Gennez. Wat kunnen we in ons gewest doen om de Brusselse bibliotheken te wapenen tegen ongewenste infiltratie van door AI gegenereerde boeken?

Loopt de aankoop van boeken ook voor Brussel via Distri-Bib? Is er overleg tussen de Brusselse bibliotheken en deze organisatie? Is er overleg met CultuurConnect en andere *stakeholders*?

Het BoekenOverleg vraagt een verplicht label voor door AI gegenereerde of vertaalde boeken en een verbod op het toekennen van auteursrechten aan zulke werken. Distri-Bib stelt dat het zonder label zelfs illegaal zou moeten zijn. Steunt het collegelid een wettelijke transparantieverplichting en hoe wil zij dit helpen realiseren?

Kan het collegelid mij de evolutie van het aantal werknemers in de Brusselse bibliotheken duiden? Welke minimale sociale dienstverlening wil en kan de VGC garanderen? Ligt dit in lijn met wat de bibliotheken onder de huidige budgettaire druk kunnen leveren?

De heer Sven Gatz (Anders.): Ik kom graag tussen in dit debat omdat ik het grotendeels met mevrouw Lotte Stoops eens ben. Ik denk dat we AI zeer moeilijk uit ons leven kunnen bannen, maar we moeten snel en krachtdadig ingrijpen tegen de uitwassen ervan. Dit is daarvan een concreet voorbeeld.

Ik wil nog een ander punt aanhalen, namelijk mijn ongenoegen over AI-boeken in bibliotheken. Het verdienmodel zit fundamenteel fout. We weten dat kunstenaars en schrijvers vaak niet van hun pen kunnen leven. Er zijn er een aantal in dit land, maar dat blijft beperkt. Zij leveren daar veel inspanning voor en worden daar vaak karig voor vergoed, tenzij het om een succesvolle auteur gaat. Toch bezorgen zij ons met hun werk veel genoegen en plezier. Het is dan ook volstrekt normaal dat daar een verdienmodel met auteursrechten tegenover staat.

Wanneer het echter gaat om samengestelde boeken, zoals AI die vandaag nog steeds produceert, gebeurt dat op basis van het werk van anderen. Daarachter zitten grote technologiebedrijven, en het geld vloeit ook naar die bedrijven. Op die manier betalen we eigenlijk twee keer: eerst via het werk van anderen, en vervolgens opnieuw financieel. Dat is iets wat niet aanvaardbaar is.

Wat is de principiële houding van de VGC t.a.v. dit probleem? Is er overleg met de Vlaamse collega en met andere beleidsniveaus, aangezien dit een breder vraagstuk is? Hoe kan men snel detecteren welke boeken met AI zijn geschreven? Is men van plan om vast te leggen dat AI-boeken wel kunnen worden uitgegeven, maar niet thuishoren in bibliotheken? Bibliotheken worden immers met overheidsgeld gefinancierd, en dat geld zou niet onrechtstreeks naar technologiebedrijven mogen vloeien.

Collegelid Ans Persoons: Ik ben het eens met de analyse dat dit soort boeken niet thuishoort in bibliotheken. De vraag is echter hoe we daarmee omgaan en hoe onze bibliotheken daarmee omgaan.

Het gaat momenteel om een zeer recent fenomeen dat ongetwijfeld nog zal groeien, maar voorlopig blijft het beperkt tot een zeer klein aantal gevallen. Het gaat tot op heden om een marginaal verschijnsel in onze bibliotheken.

De VGC ondersteunt via de dienst OBiB de werking van de twintig Nederlandstalige openbare bibliotheken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Die dienst organiseert geregeld vormingen voor bibliotheekmedewerkers, afgestemd op hun noden en behoeften. Hoewel de VGC geen directe invloed heeft op het collectie- en aankoopbeleid van de lokale bibliotheken, kunnen we wel vormingen aanbieden die medewerkers helpen om door AI gegenereerde boeken te herkennen.

Daarvoor kan onder meer een bestaande vorming van Cultuurconnect worden ingezet, gericht op kennisopbouw rond AI-technologie, toepassingen en implicaties. Ook intervisie met andere steden behoort tot de mogelijkheden. Dit zal worden opgenomen op een volgend bibliothecarissenoverleg, met het oog op een gecoördineerde aanpak voor de 19 gemeenten.

In Brussel verloopt de aankoop van boeken, voor wat de VGC betreft, niet via DistriBib. De VGC sloot ten behoeve van de Brusselse bibliotheken al twee keer een raamovereenkomst met een vijftal leveranciers voor de aanschaf van bibliotheekmaterialen, zodat de gemeenten hiervoor zelf geen overheidsopdrachten moeten uitschrijven. Dat gebeurde recent nog voor de periode 2025-2029. Intussen zijn alle lokale besturen toegetreden tot deze overeenkomst.

Er loopt momenteel geen actief overleg tussen de VGC en Cultuurconnect over dit thema. Mijn Administratie is wel vertegenwoordigd in de stuurgroep Digitale Bibliotheek van Cultuurconnect. Deze stuurgroep volgt verschillende thema's rond digitalisering op en ondersteunt de sector. Zo waakt Cultuurconnect onder meer over de kwaliteit en standaardisering van metadata, de titelbeschrijvingen waarop bibliotheekmedewerkers hun aankopen baseren.

Cultuurconnect is ook partner in het BoekenOverleg, waar dit thema aan bod komt en waar vanuit het perspectief van uitgeverijen en boekhandels naar oplossingen kan worden gezocht. Ongeacht mogelijke maatregelen blijft de beslissing om collecties al dan niet aan te kopen een autonome bevoegdheid van de lokale bibliotheken.

Ik begrijp en ondersteun de vraag van het BoekenOverleg en DistriBib naar meer transparantie over het gebruik van AI in de boekensector. Lezers, bibliotheken en sectorprofessionals moeten duidelijk kunnen vaststellen of een boek geheel of gedeeltelijk met behulp van AI werd gegenereerd of vertaald. We moeten hen maximaal ondersteunen om dat te kunnen herkennen.

Een wettelijke transparantieverplichting sluit aan bij lopende Europese ontwikkelingen inzake AI, auteursrecht en consumentenbescherming. Aangezien regelgeving hierover grotendeels een Europese bevoegdheid is, zal mijn partij dit blijven agenderen in overleg met de federale overheid en in de Europese context.

Ook mijn collega Caroline Gennez zal vanuit de Vlaamse Regering onderzoeken hoe Vlaanderen deze evoluties kan ondersteunen, onder meer via sectorafspraken, richtlijnen en sensibilisering, en hoe kan worden bijgedragen aan duidelijke en afdwingbare transparantie over het gebruik van artificiële intelligentie in het boekenvak. Indien transparantie verplicht wordt, zal herkenning ook eenvoudiger worden.

Wat betreft de minimale sociale dienstverlening is het belangrijk te verduidelijken dat de gemeenten autonoom verantwoordelijk zijn voor de personeelsbezetting van hun Nederlandstalige bibliotheken. De VGC kent hiervoor geen subsidies toe. De gemeenten ontvangen wel een personeelssubsidie van de Vlaamse overheid, berekend volgens de Brusselnorm van 30 %, maar die volstaat niet om het volledige bibliotheekteam te financieren. De gemeenten moeten dus zelf bijkomende middelen voorzien.

Op basis van cijfers van de negentien gemeentelijke bibliotheken zien we drie trends. In een aantal bibliotheken is er een lichte daling van het personeelsbestand, onder meer in Jette, Anderlecht, Elsene, Ganshoren en Vorst. Dat is problematisch, aangezien de opdrachten van bibliotheken blijven toenemen. In tien bibliotheken blijft de personeelsbezetting stabiel. In enkele andere bibliotheken, waaronder Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Etterbeek en Koekelberg, is er een lichte stijging. Ook daar blijft de druk op het personeel echter groot, gezien de toenemende opdrachten.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest scoort gemiddeld in vergelijking met Vlaanderen, maar de verschillen tussen de Brusselse gemeenten zijn groter dan in Vlaanderen. Er is dus effectief een budgettaire druk voelbaar in de bibliotheken, maar die verantwoordelijkheid ligt niet bij de VGC.

Waar de VGC de komende beleidsperiode wel op zal inzetten, is lezen. Recent werd aangekondigd dat in 2028 de Boon Literatuurprijs naar Brussel komt. Daarnaast wordt volgend jaar 30 jaar Boekenbende gevierd, wordt gewerkt aan een grootschalige leescampagne voor volwassenen en wordt samen met de Brusselminister de campagne ‘Lezen is een superkracht’ uitgerold voor kinderen en jongeren.

We zullen waakzaam blijven voor de AI-tendens, maar de komende jaren zal de focus vooral liggen op de kracht van lezen en leesplezier, voor alle Brusselaars, jong en oud.

Mevrouw Lotte Stoops (Groen): Wat betreft lezen en leesplezier wil ik eerst benadrukken dat ik dat ten volle steun. Ik ben zeer blij om te horen dat daarop wordt ingezet. Ik zie bv. bij mijn zoon, in een school waar meer dan 90 % van de kinderen thuis geen Nederlands spreekt, dat er soms verwarring ontstaat tussen “de” en “het”. Dat toont hoe belangrijk lezen is. Via lezen leren kinderen niet alleen correct taalgebruik, maar ontwikkelen zij ook hun fantasie en hun woordenschat. Dat is van groot belang. Dat is sowieso al heel erg goed. Ook dank dat u bij de 19 gemeenten alles heeft opgevraagd, want dat is een hele opdracht. Soms is het inderdaad heel moeilijk om de gegevens te pakken te krijgen, omdat het zo versnipperd zit.

Het is toch goed dat er niet tot 40 % afname is, maar dat het eigenlijk nog vrij stabiel blijft. Ik bekijk graag de gegevens die u toevoegt.

U zegt dat nu de AI-aanwezigheid nog heel beperkt is, maar ik vrees dat, net zoals in heel veel andere zaken, dat AI ongelooflijk ons voorbij sprint. Dat gaat niet over voorbij lopen. Dat is eigenlijk net zoals die elektrische steps in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat zijn zaken die ineens komen, overal zijn en waar nog geen wetgeving voor is.

Ik denk dat er niet alleen moet gesensibiliseerd worden. Interventies en opleidingen zijn natuurlijk goed, maar we gaan echt heel hard moeten gaan kijken hoe alles werkt op vlak van de regelgeving en de wetgeving. Op de snelheid van AI zullen we helaas volgens mij nooit geraken, maar het is onwaarschijnlijk belangrijk en daarom dat ik ook denk dat als er zaken zich voordoen in de verschillende entiteiten we daar ook samen sterk in moeten zijn.

Wat er eigenlijk opgevangen of opgelost geraakt binnen zo’n intervisie en de info die eruit vloeit moet heel goed gedeeld worden zodat we eigenlijk meer transparantie, meer regelgeving krijgen. Belangrijk is dat we dat inderdaad met z'n allen echt kunnen aanpakken.

Collegelid Ans Persoons: Ik ben het helemaal eens met mevrouw Lotte Stoops. We moeten voorbereid zijn, enerzijds op het vlak van regelgeving waar we niet voor bevoegd zijn en anderzijds moeten we zorgen dat iedereen voldoende gevormd is om daarmee om te gaan.

- *Het incident is gesloten.*

ACTUALITEITSVRAAG (R.v.O., art. 60)

Nakende directiewissels bij Vlaams-Brusselse cultuurhuizen en hun mogelijke invloed op het aanbod en publiek in het hoofdstedelijk podiumkunstenbeleid

De heer Sven Gatz (Anders.): We hebben vernomen dat de heer Michael De Cock de Koninklijke Vlaamse Schouwburg als directeur verlaat en naar Luik verkast. Ok de Beursschouwburg gaat een andere directie krijgen.

Mevrouw Melat Gebayaw Nigussie zal in juni haar mandaat als artistiek leidster beëindigen. Dat is een natuurlijke gang van zaken en ik denk ook dat het goed is dat men op tijd van lucht verandert. Een mandaat of twee is zo'n beetje voor mij een goede waardemeter. Maar goed, mijn persoonlijke mening doet er weinig toe, ook niet over of de directeurs, waar ik het over gehad heb, goed werk geleverd hebben of niet. Ik denk van wel. Ik denk dat een verjongd gemengd stedelijk publiek deze theaters nog altijd bezoekt en dat er ook altijd veel volk is.

Dus het is belangrijk voor ons als politiek om te zeggen dat de artistieke en sociale rol van de cultuurtempels die wij naast de Vlaamse Regering ook subsidiëren, dat die wordt waargemaakt.

Ik wil even kijken naar wat dit mogelijk zou kunnen veranderen of niet, ten aanzien van het geheel Vlaams cultureel aanbod in Brussel. Degenen die een beetje historisch de grote vijf zijn, de Ancienne Belgique voor muziek, het Kaaitheater voor avant-garde theater en dans, Bronx voor jeugdtheater, het KVS, vernieuwend en klassiek theater, en dan uiteraard de Beurschouwburg voor jong talent, zetten toch een beetje de toon. Daarnaast is er ook Flagey en Rosas, Muntpunt, de gemeenschapscentra en de samenwerking met Franstalige instellingen.

Op een korte tijd is er nu een wissel aan de top in meerdere cultuurtempels waardoor het een kwestie van de complementariteit is dat hun profielen in het oog worden gehouden. Want men weet hoe dat gaat. Theaters maken de directeurs, maar de directeurs maken ook de theaters. En dat is een natuurlijke, organische werking, maar vooral de coördinerende rol die collegelid Ans Persoons heeft misschien op dit ogenblik wel belangrijk.

We weten dat de Vlaamse Regering, met de Vlaamse minister van Cultuur, de voornaamste subsidies geeft. Soms geven ook lokale overheden subsidies zoals bv. bij de KVS, maar de VGC is natuurlijk ook betrokken.

Bent u op de hoogte gebracht vooraf van deze directiewissels?

Gaat u op een of andere manier in gesprek met de cultuurhuizen, al dan niet in samenwerking met de Vlaamse minister van Cultuur, over de profielen van hun vervangers, want het is altijd een heel ingewikkelde zaak om zo'n artistieke directeurs te vervangen.

Op welke manier bewaakt u de complementariteit van aanbod en publiek als coördinerende overheid, zoals de schepenen van cultuur dat in Antwerpen en Gent bijvoorbeeld ook doen?

Collegelid Ans Persoons: Ik ben het ook eens met uw analyse. Het is altijd op zich goed dat daar na zoveel jaren een wissel is. Beide directeurs hebben uitstekend werk verricht voor hun instelling. Ik wil hen daar graag ook heel hard voor danken. Maar dat is de natuurlijke gang

van zaken. Ik vind het altijd ook interessant voor een instelling dat daar om de zoveel jaar een wissel komt.

Ik ben inderdaad kort op voorhand op de hoogte gebracht van het vertrek van beide directeurs. Het is iets anders voor de KVS dan bij de Beursschouwburg, want de vervanging van de directie van de Beurschouwburg is veel ruimer op voorhand aangekondigd dan die van de KVS.

Bij de KVS is het allemaal heel snel gegaan. De procedure van de Beursschouwburg voor een nieuwe directeur is reeds opgestart. Het profiel en de procedure is publiek beschikbaar via hun website. De KVS heeft de intentie om hier heel snel en doordacht werk van te maken. Dat is nog niet gelanceerd.

De profielen van de directies van onze kunsthuizen worden autonoom opgemaakt door de raad van bestuur, waarbij de vacature wordt uitgeschreven op basis van de missie en de visie van de instelling en de noodzakelijke artistieke en bestuurlijke kwaliteiten die een directeur van een belangrijke kunstinstelling dient te beheersen. In het bestuursorgaan van de KVS heeft de VGC een vertegenwoordiger. Binnen de Beursschouwburg niet. Ik ga dus niet persoonlijk in gesprek over dit onderwerp met die huizen.

Wat betreft de complementariteit van het aanbod en het publiek is het kunstenbeleid van de VGC aanvullend op het Vlaamse niveau. Dat is vooral gericht op versterking van de Brusselse inbedding naar publiek en naar artiesten toe. Concreet betekent dit dat de Brusselse werking van kunstorganisaties op basis van de VGC-regelgeving en advies van de werkgroep kunsten gesubsidieerd wordt. De KVS staat als stadstheater nominatum inschreven in ons budget. We houden pragmatisch de vinger aan de pols met beide instellingen via formele en informele gesprekken met de directies. De VGC heeft een heel aanwezig luisterend oor. We treden niet coördinerend op, maar we gaan wel in dialoog.

De KVS en de Beursschouwburg zijn autonome kunstinstellingen met een volwaardige raad van bestuur. Die werken met een uitgeschreven visie en missie en beleidsplan. Ik ben er ook van overtuigd dat ze, net zoals alle vorige jaren, erin zullen slagen om de beste kandidaat te vinden voor hun directies. Maar wij gaan ons daarmee niet bemoeien.

- *Het incident is gesloten.*

- *De vergadering wordt om 11u18 gesloten.*
- *De Raad gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.*

_____

BIJLAGEN

Commissievergaderingen - verslagen

Samenwerkingscommissie met de Vlaamse volksvertegenwoordigers verkozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 4 maart 2026
Gedachtewisseling met mevrouw Caroline Gennez, Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen
SAMENVATTEND VERSLAG
Stuk 862 (2025-2026) – Nr.1

Schriftelijke vragen – Indiening

Er werden schriftelijke vragen ingediend door de heer Fouad Ahidar en mevrouw Najima El Arbaoui.

TREFWOORDENREGISTER

Actualiteitsvragen
Zie **-** Inspanningen van de Vlaamse overheid rond cultuureducatie
- Nakende directiewissels bij Vlaams-Brusselse cultuurhuizen en hun mogelijke invloed op het aanbod en publiek in het hoofdstedelijk podiumkunstenbeleid
- Resultaten van de Onderwijsspiegel 2026

Asbestverwijdering, blz. 3

Evaluatie van de Brede Scholen, blz. 19

Inspanningen van de Vlaamse overheid rond cultuureducatie, blz. 14

Interpellatie
Zie **-** Asbestverwijdering

Jongerenwerk en preventie tegen jeugdcriminaliteit, blz. 24

Nakende directiewissels bij Vlaams-Brusselse cultuurhuizen en hun mogelijke invloed op het aanbod en publiek in het hoofdstedelijk podiumkunstenbeleid, blz. 33

Resultaten van de Onderwijsspiegel 2026, blz. 13

Tekort aan plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, blz. 7

Tekort aan Nederlandstalige kinderopvang in Brussel, blz. 16

Toenemend aantal AI-gegenereerde boeken in bibliotheken en minder mensenhanden, blz. 29

Vragen om uitleg
Zie - Evaluatie van de Brede Scholen
- Jongerenwerk en preventie tegen jeugdcriminaliteit
- Tekort aan plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel
- Tekort aan Nederlandstalige kinderopvang in Brussel
- Toenemend aantal AI-gegenereerde boeken in bibliotheken en minder mensenhanden